BUĎ — ANEBO!

NAPSAL

ROBERT MÄDER.

PŘELOŽIL

DR. ANTONÍN BOŘEK-DOHALSKÝ.

Podíl údů „Dědictví Svatojanského" na rok 1930.

Číslo 2.

Cena **Kč 4·—.**

V PRAZE 1930.

Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepomuckého".
Tiskem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba
v Praze II., Pštrossova 200.

BUĎ — ANEBO!

NAPSAL

ROBERT MÄDER.

PŘELOŽIL

DR. ANTONÍN BOŘEK-DOHALSKÝ.

Podíl údů „Dědictví Svatojanského“ na rok 1930.

Číslo 2.

V PRAZE 1930.

Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“.
Tiskem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba
v Praze II., Pštrossova 200.

ÚVODEM.

Tanou mi na mysli slova kapitoly 24. Isaiáše. „Základy země budou se třásti. Popraská, popuká země, rozstoupí a rozpadne se země, bude se kolísat a houpat, viklat a motat se bude země jako opilý, bude se kolíbati jak budka zbudovaná pocestným z chrastí na jednu noc.“ — Pokoušeli se — abych mluvil s novým Isaiášem Piem X. — pozemské věci urovnati bez Krista. Odvážili se zavrhnouti kámen úhelný. Nyní podruhé se řítí zbudované masy a drtí pyšné stavitele.

V dobách zkázy mluví vše o opatrnosti. Ale „velice se mýlí ti, kteří se domnívají, že dobývají si zásluh o církev a pracují úspěšně pro věčnou spásu lidí, když v duchu chytráckých ohledů činí různé ústupky neprávem tak zvané vědě v mylné naději, že tím způsobem snáze získají sobě vděk bloudících, vpravdě však sami sebe vydávají v nebezpečí záhuby!“ Jest jen jedna nedělitelná a věčně nezměnitelná pravda. „Ježíš Kristus týž včera i dnes i na věky!“ (Žid. 13, 8.)

Pius X., z jehož jubilejní encykliky o Řehoři Velikém tato slova vyjímáme, vedl během svého celého pontifikátu, jako druhý Řehoř, boj obří proti tomuto

modernismu a oportunismu, protože věděl, že lidstvo, kterému se odnímá vzduch nefalšované katolické pravdy, beznadějně musí propadnouti duševní smrti udušením. Proto vkládáme tyto články své víry, jako známku své dětinné lásky, do rukou velkého Papeže-Vyznavače, k započetí jednání o jeho blahořečení. Kéž jsou duchem ducha jeho.

Souhlasíme plně s Barbeyem d'Aurevilly, jenž pravil: „Jsme každému, na každém místě, každého času, povinni říci pravdu. Těm, kteří pravdu v ruce mají, a ruku zavírají, budiž ruka uťata."

V Basileji, v den sv. Marka, 1923.

ROBERT MADER, farář.

+ + +

Pius X.

Stýská se nám po horách. Chceme dýchati horský vzduch a shlížeti na to, co je pod námi. To platí zrovna tak v říši ducha, jako v hmotné přírodě. Přes všechny vymoženosti zdá se nám, že jsme malí, trpasličí, a toto vědomí nás pohání vzhůru k vrcholům člověčenstva, k oněm velikánům, kteří stojí jako obři našich Alp, skýtajíce rozhled do minulosti, přítomnosti a budoucnosti, u jejichž paty vyvěrají prameny, které jejich století zúrodňují. Jest neštěstím, že nejsme s dostatek obeznámeni v tomto světě Alp a těchto hor sotva jména známe. Toť jeden z hlavních důvodů, proč jsme tak slabí na prsa, nedokrevní a ochrnuti. Musíme zase vystoupiti na hory k našim velikánům.

Nebýti kap. 28., 20. sv. Matouše, bylo by lze říci, že dne 20. srpna 1914 v 1 hod. 15 min. prohrál katolicismus světovou bitvu. Pius X. zemřel v paláci vatikánském. Ihned, jako by se řídily nějakým zákonem přírodním, ukazovaly magnetové jehly všech duchů k Římu. Řím jest, dle zeměpisu duchů středem světa, středem Říma palác na úpatí vatikánského pahorku, středem Vatikánu sv. Otec. Tam pohlížejí všichni bezděky s láskou neb s nenávistí, s nadšením, se zlobou nebo se žalem. To se ukázalo nápadně při smrti Pia X. Lidstvo všech stran zdůrazňovalo vynikající mravní velikost zemřelého. Ale vše, co bylo napsáno o osobnosti tohoto selského dítěte z Riese, bylo jen podstavcem jeho dějinného významu. Na širokých a hlubokých kvádrech pokorné, prosté, milé, ryzí

povahy, velkého člověka, zvedá se velebně veliký papež, velký reformátor, otec katolického znovuzrození. Co Pius učinil, bylo jako práce jarní. V jedné ruce zlatá zrna života, v druhé lesklé, tvrdé, ocelové rádlo, šel po úhoru a zaséval símě k nové žni. Tuto setbu budou shromažďovati jiní do stodol. Ale rozsévačem byl někdejší selský hošík Giuseppe Sarto z Benátek, *Pius Veliký*.

Papež jest učitelem národů, a Pius byl učitelem, majákem v mlze a tmě. Jest lehko za pomoci bible dokázati božské ustanovení světového učitelského úřadu. Dnes jest tento důkaz tak jasný, že k tomu nepotřebujeme ani Písma sv. Světový učitelský úřad jest světovou nutností. De Maistre praví: „Kdyby papež neexistoval, musil by býti nyní vynalezen. Jest postulátem praktického rozumu. Kdyby papežství zemřelo, rozprostřelo by se po světě takové duševní zatmění, že by počala pochybnost a hádka o nejjednodušších pravdách.“

Domnívali jsme se, že jest den, jasný den osvěty a vzdělání. Zhasli jsme s francouzským ministrem Vivianim nebeská světla, a místo nich rozsvítili jsme plyn a elektrické žárovky naší kultury. Netušili jsme, že čas, kdy pohasíná slunce a rozsvěcují se světla lidská, jest počátek noci. Nyní jest hluboká noc. O nejsamozřejmějších pojmech práva a mravnosti se pochybuje. Snad není již ideje, v níž by se dva moderní lidé plně shodovali. Nohy naše kolísají. Oči slepnou, uši nahluchly.

A není to pravda? Neztratili jsme veškerou jistotu? Není dokonce u většiny vedoucích duchů zmatenost pojmů? Nepodobají se turistům našich hor, obklopeným neprůhlednou mlhou tak, že na pět kroků nevidí a nejsou s to, aby rozeznali cestu od scestí, chléb od jedu, světlo od tmy, pravdu od bludu? My všichni jsme v takovém postavení, katolíci i protestanti, vlády i národové, učení i neučení, kněží i laikové. A Pius byl odpovědí Prozřetelnosti na nespočetné otázky přítomnosti, odpovědí jasnou a neklamnou. Otázek, které bylo Piu X. zodpovídati, bylo bezpo-

četně jako písku v moři, byly to otázky filosofické, otázky badání v Písmě sv., tak řečené biblické kritiky, otázky týkající se dějin církevních, askese a mravouky, církevního práva, politiky, sociální činnosti a literatury. Ale všechny tyto legie otázek ze všech odvětví vědění a lidské činnosti se shrnuly na jednu jedinou, na velkou otázku kulturní, na problém, jaké konečné stanovisko zaujme církev k modernímu světu, k onomu duševnímu stavu, který se obecně jmenuje modernismus.

Preláti a diplomaté vyhnuli se opatrně a úzkostlivě tomuto choulostivému problému, při němž vše bylo v sázce; na jedné straně vědecké jméno a popularita, na druhé víra a církevní smýšlení. Pius uchopil se díla pevnou rukou. On měl onu odvahu, kterou jen svatí mají, odvahu státi se nejnepopulárnějším mužem svého století. V dějinách dostane se mu proto jména: Kladivo modernismu, protimodernistický papež. Bezpočetné dekrety a alokuce, zejména pak encyklika „Pascendi“, jsou tohoto směru.

Pius postavil proti modernímu Ne katolické Ano, proti otazníku tečku, proti frázi zásadu. Zdůraznil proti subjektivismu, evolucionismu, kritismu, agnosticismu — absolutismus a závaznost božské pravdy, uložené v Písmu svatém a tradici. Prohlašoval po jedenácte let zásadu, že slunce pravd, uložených v církvi, neřídí se podle kapesních hodinek moderních profesorů a redaktorů, naopak, že všechny hodiny světa, jak soukromé, tak veřejné, školní a radniční, také tovární říditi se musí podle slunce, podle věčně nezměnitelných zjevených pravd, pro všechny lidi závazných tak, jak je za přispění Ducha sv. neomylně hlásá církev katolická.

Jinými slovy: Pius chtěl, aby hodiny celého světa šly podle římského času. Chtěl, aby prakse se řídila theorií, naproti modernismu, který žádal, aby se theorie praksi přizpůsobila. Příznakem Piova pontifikátu jest neporušené zachování majetku pravdy, od věků zděděného, proti všem vlivům doby.

Jest samozřejmo, že pontifikát této božské bezohlednosti, která neznala zásadní povolnosti naproti

duchu času, ani věcných koncesí, musil býti jedním z pontifikátů bohatých na konflikty. Tyto konflikty povahy vnitrocírkevní a politické nabývaly časem takových rozměrů, že Pius, hlava třistamilionové říše, mohl se cítiti téměř osamělým. Než ani armáda kritiků, ani pokusy vlád zastrašiti papeže, nemohly ohnouti přímou linii papežovy důslednosti.

Nemohli Pia ohnouti, protože logika se nedá ohýbati. A Pius byl logikou víry. To také vynutilo obdiv stranou stojících pozorovatelů. Tak Jules Payot napsal roku 1910: „V skutečnosti dá se rozumně namítati proti Piu X. jen toto: Má víru. Jediný zločin Pia X. jest, že věří v dogmata, kterým učí. On věří v božství své církve a v absolutnost pravdy. Pius X. jest sama logika. Jest to veliký papež.“

Jest přirozeno, že protimodernistický papež Pius X. byl také nemilosrdným protivníkem moderního interkonfesionalismu. Protože Pius X. viděl v zachování čistoty nauky katolické svůj životní úkol, varoval bez ustání před nebezpečím častého styku s osobami podezřelými u víře a před čtením knih a novin, stojících pod vlivem modernismu. Šel v tomto směru tak daleko, že zvláštním výnosem zakázal četbu vážených, ale moderně zabarvených katolických novin. Povšimnutíhodno jest v tomto směru také odsouzení hnutí mládeže ve Francii, t. zv. Sillonismu. Právě tak slavná encyklika „Singulari quadam“ o křesťanských odborových sdruženích v Německu. Jak důležita jest dnes otázka interkonfesionalismu, vyplývá z toho, že Pius ve své alokuci v konsistoři dne 27. května 1914, ji učinil svou poslední vůlí, projevenou kardinálům a biskupům.

Prapor katolicismu není pašovaným zbožím, které se musí schovávati. Pius jest papežem neochvějného vyznání věrnosti katolické víře ve všech odvětvích ve světě zbabělosti a falešné chytrosti.

Papež jest nejvyšším knězem lidstva a Pius byl knězem. V první řadě knězem. Papež může býti také politikem, diplomatem, organisátorem, sociálním reformátorem, učencem neb umělcem. Největší papežové

jsou však vždy ti, kteří byli především duchovními správci, tedy faráři světa. To bylo u Pia. On byl především farářem. Duše byly mu vším. Jako prostředník zastupoval zájmy Boží u lidí a zájmy lidí u Boha. „Ničím nechceme býti," prohlásil ve svém nástupním okružním listě, „a ničím jiným nebudeme, než sluhou Boha. Věc Boží jest věcí naší. Její jsou naše síly. Pro ní i život svůj obětujeme."

Protože byl Pius především knězem, stal se jedním z největších reformátorů. Jeho reformním programem jest Pavlovo učení: Omnia instaurare in Christo — „vše obnoviti v Kristu". Pius začal jako všichni reformátoři, kteří nejsou revolucionáři, sám u sebe. Byla to neposkvrněná povaha dětinné lásky k bližnímu, apoštolské prostoty a chudoby, neobyčejné zbožnosti. V Římě a Benátkách nazývali jej „il nostro Santo" — „náš světec". Bůh prokázal Jeho svatost mnohými zázraky, nápadnými, náhlými uzdraveními, jež jsou dosvědčeny tolika svědky, že o nich není možno pochybovati.

Jako reformátor Pius X. zavrhoval prázdné vnější a davové křesťanství. Viděl v něm porušení náboženství a padělek nejsvětějšího. Nenechal se klamati okázalými slavnostmi a běžnou od několika století frází o neobyčejném náboženském rozmachu. Věděl, že jedině duch oživuje, a že právě tento duch chybí při mnohých podnicích okázalé katolické činnosti. Pro něho existovaly jen duše, ne počet, jen silné osobnosti, ne jednotlivé výkony. Přesvědčen jsa o důležitosti mimořádných prostředků, nechtěl holý katolicismus tiskový a spolkový, nýbrž katolicismus církevních prostředků milosti. Vše obnoviti v Kristu! Pomíjím, co učinil Pius X. pro povznesení služeb Božích, pro znovuzavedení původního chorálního zpěvu, pro podporování úřadu kazatelského, pro výuku náboženskou. Zůstávám jen při oněch dvou dekretech o sv. přijímání, které samotné by již postačovaly, aby našemu papeži zajistily pro celou budoucnost příjmí *Velikého*.

Jest jedno moderní náboženské nebezpečí: katolicismus bez prostředků milosti; katolicismus, který

jen a jen katolickými slovy a úkony chce spasiti svět. Kardinál Mermillod jej nazval „l'hérésie de l'oeuvre. Tento blud neví nic o oné tajuplné božské míze, která živí kořeny naší přirozenosti, a kterou nazýváme „milostí". Nepočítá s 15. kap. sv. Jana v. 6.: „Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest, i uschne." Moderní umění vychovatelské jest v podstatě naturalistické, pelagianské, výchova z vlastní síly, která nezná nic neb máio o nadpřirozeném cíli a životu, nadpřirozených světlech a silách, a proto jest neplodná a nepřináší nic než toliko jen užitek zdánlivý a prchavý.

Zde zakročil znalec lidstva Pius. Žádal duševní obnovu krve člověčenstva, a to Kristem přítomným ve svaté hostii. Kristus si přeje, abychom v něho věřili, jeho následovali, ale také si přeje, abychom jej v sebe přijímali, požívali a pili. Chléb jest krev, a krev jest život. To platí jak o tělu, tak o duši, jak o chlebu této země, tak o chlebu s nebe. Moderní náboženská otázka jest ve své hluboké podstatě otázkou chleba, problémem sv. přijímání. Jedině ono jest schopno překonati náboženskou podvýživu, náboženské úbytě, náboženské mdloby, náboženské odumírání.

Nedostává-li se chleba nebeského, muži se stávají stíny. Hladomor zírá s očí dětí. Mládež jest mdlá. Proto žádal Pius, poukazuje na původní křesťanství, časné přijímání u dětí a přál si denní sv. přijímání. Kristus jest chléb pro život světa — nejen pro Palestinu, ale pro celý okrslek zemský, pro každý věk, pro každé vzdělání, pro všechny národnosti, pro všechny časy. Tak to kázal zástupce duchovního pastýře celého světa Krista — a Pius má pravdu.

Papež jest pastýřem národů, a Pius byl pastýřem. Byl vládcem. Ten, kdo tvrdí, že Pius byl prvním, který s naprostou rozhodností uplatnil dogma o naprosté plnosti papežské moci nade všemi církvemi a nade všemi věřícími, prozrazuje malou znalost církevního práva a církevních dějin. Od té doby, co Kristus u Cesare-e Filippovy svěřil Petrovi pastýřskou hůl nad celým stádem, jest dogma o plnosti pastýřské moci

papežské ve věroučném souboru všech křesťanských století. Nelze upříti, že Pius pojímal vážně svůj úřad. Pius vládl! Ne proto, že by v tom býval hledal zalíbení, ale proto, že věděl, že jest jeho povinností vládnouti, což ví dnes málo vlád. Zůstal na nejvznešenějším a nejstarším trůnu pokorným jako dítě, prost všeho zbytečného lesku. Mohl napsati ve své poslední vůli slova: „Chudý jsem se narodil, chud žil a chud umřel.“ Jeho náhrobek jest skryt hluboko dole v podzemních vatikánských katakombách.

Znal příliš dobře evangelium, aby nevěděl, že, Ježíš ve své tříleté apoštolské škole bojoval proti každé pozemské ctižádosti, proti každé honbě po duchovních úřadech, proti hierarchistickému šplhounství, proti každé panovačnosti a ctižádosti. Kristus chtěl, aby autorita, duchovní i světská, byla zástupkyní autority božské mezi lidmi, Kristus nebyl anarchistou. Ale kdo jest zástupcem Božím, není proto ještě lepším a větším v království nebeském. Touto pravdou byl Pius hluboce proniknut. Byl panovníkem bez panovačnosti.

Pius vládl. První příčina našeho neštěstí jest veřejný odklon od zákona, nemožnost ovládnouti masy. Zákon jest životem společnosti. Zákon jest tvrzí společnosti. Pius chtěl, aby církevní zákon se stal základem nového církevního života. Stal se otcem nového církevního zákoníka tím, že uskutečnil, co po staletí se zdálo nemožností. Pius — zákonodárce — toť nový právní důvod nesmrtelné slávy!

Pius vládl. Nejen nad sakristií, ale i nad světem. Jistý moderní liberalismus, který vnesl svoje bacily také do mnohé katolické hlavy, pokusil se omeziti význam papežství, jako by jeho moc jen v tom spočívala, že nástupce sv. Petra čas od času definuje nějaké dogma, jakoby poslušnost k papeži sahala jen tak daleko, jako jeho neomylnost. Na této cestě měl se státi papež ponenáhlu králem bez země, protože prý náboženství nemá nic společného s politikou, národohospodářstvím, vědou a školou, tedy konec konců se vším veřejným životem.

Proti tomuto křesťanství, na nejmenší míru omezenému, bojoval Pius až do posledního dechu. Heslem svým: „Vše obnoviti v Kristu!“ — vyhlásil kulturní program, který je velkolepý, dalekosáhlý, nadšení vzbuzující, svět obepínající, který jest schopen lidstvo učiniti šťastným. Jedině tento Piův světový kulturní program uspokojuje myslícího ducha, protože přináší do světového celku jednotnost a smysl. Bez tohoto církevního „názoru světového“, jenž jednotí všechno vědění a umění, všechno konání a působení, jest podle slov Richarda Kralika kultura jako vetešnická skříň s různými, ale mezi sebou nesouvisícími zásuvkami. Bez tohoto jednotného světového názoru, v němž organicky jsou včleněny také politika, národohospodářství, věda a umění, stává se svět blázincem a světové dějiny nesmyslem. Všechno jednání křesťana, učí Pius ve své encyklice o odborových organisacích, jest, pokud jest dobré neb zlé, to jest. pokud s přirozeným nebo nadpřirozeným řádem jest v souhlasu neb od něho se uchyluje, podrobeno soudnímu úřadu a rozsudku církve.

Tedy nikoliv minimální křesťanství ve smyslu liberalismu, nýbrž maximální křesťanství ve smyslu evangelia o kvasu! Úplné proniknutí veškerého lidského života soukromého, veřejného, církevního, státního, sociálního, vědeckého, uměleckého — až všechno prokvasí! Až bude jeden Bůh na zemi, jeden Kristus, jedno křesťanství, jedna pravda, jedna spravedlnost, jedna láska!

Z důvodů konfesionelních snad někdo nepřeje tomuto kulturnímu programu Piovu. Ale to musí přiznati každý, ať filosof, ať umělec nebo přítel lidstva, že nebylo nikdy nic logičtějšího, velkolepějšího, krásnějšího a lepšího vyřčeno nad tento program pontifikátu chudého selského synka z Riese. Maximální křesťanství až k naprostému duševnímu ovládnutí světa! Není zde našim úkolem zkoumati, jak daleko za pontifikátu Pia X. toto křesťanské obrození pokročilo. Velikost muže se měří velikostí jeho ideálů a velikostí jeho vůle, nikoliv však jeho úspěchy.

Poslední rys povahového obrazu Pia Velikého: byl znalcem lidí. Odnikud se nepoznávají lidé lépe než s vysokého stanoviště vatikánského paláce, zejména, je-li strážcem hrobu sv. Petra světec, jako jím byl Pius. Piovo pojetí nynějšího stavu světa můžeme nazvati pessimismem, jenž očištěn jest božským optimismem, nebo božským optimismem, jenž tlumen jest lidským pessimismem.

Ve svém prvním okružním listě připomíná: „Děsí nás nejvíce přítomná těžká bída lidského pokolení. Jest všem povědomo, že společnost dnes trpí těžkou, hluboce tkvící nemocí, které neznaly časy dřívější. Tato nemoc jest odpad, odloučení od Boha, nejtěsnější spojenec záhuby. Pozorování těchto poměrů vzbuzuje obavu, jako by tato zkáza srdcí byla poselkyní, ano počátkem oněch útrap, jež na konci světa jest očekávati."

Toto hlubší poznání skutečného duševního stavu světa a neodvratného trestajícího soudu Božího, vysvětluje onen mráček smutku, jímž zejména v posledních létech byl zastřen obličej papežův, plný otcovské dobroty a lásky.

Pius věděl, že přijde, a předpověděl světovou válku. O tom nám podává zajímavou zprávu v létě 1917 biskup Lavalský ve svém věstníku „La Semaine religieuse," kterou se osobně dověděl od dřívějšího státního sekretáře kardinála Merry del Val. Bylo to roku 1910. Když došly do státního sekretariátu smutné zprávy, papež několikrát poznamenal: „Co jest to proti veliké budoucí válce „il guerrone!" Když r. 1912 vypukla válka balkánská, podotkl státní sekretář: „Sv. Otče, Vaše proroctví se vyplňuje". „Ne, ne", odpověděl sv. Otec „non è questo", to není to. Tuto válku nemyslím. A pak připojil: „Non passeremo il quattordici. — Nemine rok čtrnáctý a velká válka bude".

Nastal červen 1914. Vyslanci u Vatikánu opustili Řím, aby šli na dovolenou. Nikdo nepochyboval, že se vrátí v říjnu. Státní sekretář pokládá válku ještě r. 1914 za naprosto pravdě nepodobnou. „Eminenza",

poznamenal tónem plného přesvědčení papež: „non passeremo anno qauttuordici". Nepřejde čtrnáctý rok bez velké války. Papežskému pessimismu dáno za pravdu a bude mu dáno za pravdu vždy.

Pius, jsa pln svatého božského optimismu, byl též jasnovidcem krásnější budoucnosti. Pius IX. vyslovil r. 1854 při prohlášení článku víry o neposkvrněném početí nejblahoslavenější Panny Marie myšlenku, že na nejmocnější přímluvu Panny Marie království Božímu nastane období neobyčejného rozkvětu a okrslek zemský, že bude požívati míru, pokoje a svobody.

Ve své encyklice z února 1904 píše Pius X.: „Zdá se nám, jako by nám jakýsi vnitřní hlas pravil, že již brzy se vyplní ony naděje a ony tužby, ku kterým ne bez důvodu se upínal náš předchůdce Pius. A to tím spíše, protože podle skutečnosti zdá se býti zákonem Boží prozřetelnosti, že Bůh tam jest nejblíže, kde nebezpečí jest největší. Máme naději, že budeme brzo moci zvolati: Zlámal Bůh hůl bezbožného. Odpočívá a mlčí země. Raduje se a plesá. Is. 14, 7." — Pius jest nový Mojžíš, který před svou smrtí se dívá do zaslíbené země lepších dnů, pln jsa svatého jásavého optimismu, který jest zrozen z Boha. —

Louče se se svým hrdinou a světcem, neprosím vás za odpuštění, zvroucněl-li jsem. Domnívám se, že i zde platí slova: Voda objektivnosti jest dobrá. Ale víno nadšení nesmí scházeti. Obé zároveň dává teprve pravou směs. Kdo při pojednání o životě velikána se nenadchne, nebo zase odmítaje ho, se nerozhněvá, — není normální člověk. Jen mrtvoly zůstávají chladné. Pius X. náleží k oněm lidem, o nichž praví německý filosof: „Pošle-li velký Bůh myslitele na naši planetu, jest všechno v nebezpečí. Vypadá to, jakoby ve velikém městě vypukl požár. Nikdo neví, co jest vlastně ještě v bezpečí a kde to skončí.

Tak se stalo světu při papežské volbě 4. srpna 1903, když „ignis ardens", žhoucí oheň, podle pro-

roctví o papežích, byl nastolen na Petrův stolec. Co bylo senem a slámou, bálo se Pia. Jeho jasné oko nesneslo, co bylo nepravé a zdánlivé. Ale všichni poctivci, přátelé i nepřátelé souhlasí v tom, že byl Veliký, veliký jako člověk a veliký jako papež. My říkáme: *Un Santo! Světec.*

Bohovláda či satanovláda?

V srpnu 1880 se konal v Římě projev na oslavu revolucionářky Luisy Michelové. Jeden ze zednářů měl chvalořeč na Lucifera, jako praporečníka moderních ideí. Tu vykřikl někdo z lidu: „Ať žije Satan! Evviva Satana!“ Pět tisíc hlasů odpovídalo: „Bůh jest mrtev. Ať žije ďábel!“ V Janově nosil se po léta při slavnostech Mazziniho černý prapor s obrazem Lucifera. President protiklerikálního kroužku, který kráčel za praporem, prohlásil: „Našim cílem jest vztyčiti vlajku Satanovu na všech kostelích i na Vatikánu; přijde den, kdy kníže tohoto světa, ďábel, náš pán, bude triumfovat nad Kristem a jako pravý Bůh uctíván.“ Tedy satanokracie — vláda Satanova.

My hlásáme dnes theokracii, Kristovo a Boží království. Kristus jest cesta. Pravíme, cesta po výtce, ne nějaká cesta. Protože jest jen jedna. Kristus jest pravda. Opakujeme: Pravda, ne jakákoliv pravda. Kristus jest život. To jsou tři zákony katolicismu.

Důsledky tohoto názoru rozvádí Pavel ve svém listě k Filippenským. Bůh dal Kristu jméno, které jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše sklánělа se všechna kolena, jak v nebi, tak na zemi, tak pod zemí. Tedy světové panství a samovláda! Theokracie! Všichni na kolena!

Toho moderní duch, který se zve jindy tolerantním, nesnese. Všechny hříchy se vám odpouštějí, snad dokonce, že jste katolíky a v neděli chodíte na mši. Ale přijdete-li před továrny a banky, před školy a radnice, před redakce a parlament a vyslovíte po-

žadavek: Nuže, na kolena před Kristem! Pak budou zuřivě proklínati vaši theokracii.

Theokracie prohlášená ve svaté noci narození Páně, všeobecná a neomezená vláda Syna Božího nad celým tvorstvem a tedy také nad hvězdou zemí, jest věcí nejnemodernější a nejneliberálnější, ale zároveň nejnutnější a nejkatoličtější, jíž musíme zvěstovati jak na kazatelnách kostelů, tak v tisku. Že Židé tomu nevěří, to chápeme. Ale že i katolíci v tom vidí snění hlav neznalých světa, to ukazuje, jak velice idea křesťanská u tak zvaných křesťanů vybledla.

Jsme theokraty, a ihned dodáváme, co tím myslíme. Theokracie jest nám světovládou a samovládou Syna Božího. Světovláda a samovláda Kristova je po tom, co jsme slyšeli ve svaté noci vánoční, věcí samozřejmou. Kristus jest Bůh. Všechno skrze něho učiněno jest, vše jeho vůlí trvá. Tak to napsáno ve svatých knihách. Tak to čteme v 1. kapitole v evangeliu sv. Jana. Kristus jest stvořitelem všehomíru.

Vše ostatní jest jistě pro myslící lidi jasné. Stvořitel všech věcí jest majetníkem všech věcí. Majetník všech věcí — jest pánem všech věcí. Pán všech věcí jest světa pánem, jest samovládcem. Tedy theokracie Ježíše, Syna Božího. Všichni na kolena!

Druhý žalm líčí křesťanskou theokracii: „Hospodin řekl ke mně: „Syn můj si Ty, já dnes zplodil jsem tebe. Žádej ode mne, a dám Ti za dědictví všechny národy a končiny země v tvé vlastnictví. Vládni nad nimi žezlem železným, a jako nádoby z hlíny je rozbij.“ Rozuměli jste, králové? Nechte si poručiti, soudcové zemští! Holdujte mu, aby se snad Pán nerozhněval a vy nezahynuli.“

Tyto věty jsou jasné. Chceme-li v jednom slově zahrnovati všechny vztahy náboženství a politiky, může to býti jen jedno: theokracie. Také dnes. Ne demokracie, ale theokracie. Ne vláda lidu, ale vláda Boha. Zákon Ježíše, Syna Božího, zákon všech zákonů, nejvyšší ústavní zásada všech říší, norma všech vlád,

všech zákonodárných sborů od roku 33! Kristus, král králů, císař císařů. Suverenita Ježíše musí býti vyslovena bez jakýchkoliv okolků. Zde máme nejnaléhavější věc ze všech požadavků náboženských, politických a sociálních.

Připomínáme Syllabus. Co jest Syllabus? Syllabus jest seznam moderních bludů, který vydal Pius IX. r. 1864. Obrací se zvláště proti politickým bludům liberalismu; na příklad, proti moderní nauce o svobodě svědomí, beznáboženskosti státu, suverenitě vůle lidu. Staří lidé mohli by nám ještě vyprávěti, jaká bouře strhla se ve světě po vydání Syllabu. Okrslek zemský naslouchal a podivil se, když slyšel, že jest liberální.

A přec věc jest úžasně jednoduchá! Pius IX. vlastně nic jiného neřekl, než že Kristus jest úhelným kamenem společnosti lidské. Kristus má božská práva vladařská nad lidským pokolením. Tato vladařská práva jsou nepromlčitelná. Božské právo jest nad právo lidské. Proti Kristu nelze se odvolati na tolikátý a tolikátý odstavec ústavní. Dožadovati se proti Bohu svobody svědomí, náboženství, kultu, slova, shromážďování a tisku, jest naprostým šílenstvím. Proti všemohoucnosti, věčné moudrosti, spravedlnosti a lásce jsou jen povinnosti a není vůbec žádných práv. To pochopí každý, koho nepřipravil moderní liberalismus o poslední zbytek rozumu.

Tvor má svobodu, že může povstati a vzbouřiti se proti Bohu, může hřešiti, ale z toho konstatovati právo na hřích, bylo by stavěti člověka nad Boha a Boha pod člověka. Postaviti však člověka nad Boha a Boha pod člověka, bylo by skutečné sezazení nejvyšší bytosti.

Víme, že francouzská revoluce sesadila výslovně Boha s trůnu usnesením parlamentu. Víme, že se tenkráte nejednalo tak mnoho o odstranění monarchie nějakého krále, jako o sesazení monarchie Boha. Dějiny XIX. století, které ve své podstatě jsou dějinami liberalismu, byly pokračováním onoho par-

lamentního usnesení a jeho rozšířením na celý svět „via facti".

Dnes již není známo Kristovo království Boží. Podle duchaplné poznámky Pascalovy největším pronásledováním jest mlčení. Dokáže-li se toho, že o některé osobě se již vůbec nemluví, pak jest jistěji odstraněna, než nejkrutějším pronásledováním. Podle této metody bylo odstraněno sociální království Kristovo.

Kde se dnes ještě vážně mluví mezi vedoucími muži o sociálním království Kristovu? Kde se o něm mluví mezi učenci, obchodníky a politiky? Největší a nejradikálnější dějinné pronásledování Krista, ďábelštější než o Velkém pátku, jest to, které provádí moderní bezvyznání ve všech odvětvích veřejného života. Ve směrodatných kruzích nemluví se již o Ježíši, protože se nechce nikdo vystaviti kletbě směšnosti, které neomylně každý propadá, kdo hovoří o tom, jenž již v politice, ve vědě, v životě práce a brzo ani v dobročinnosti nehraje úlohy.

My hlásáme theokracii Krista, království Ježíše nad všemi národy, nad všemi lidmi, nejen na základě jeho božství, ale i na základě jeho vykoupení. Vykoupení jest středem všeobecných dějin. Spíše jest možný kruh bez středu, než všeobecné dějiny bez Krista. Nikdo nemůže položiti jiného základu, než který už položen jest.

Byli jsme „syny hněvu". Byli jsme dětmi toho, jemuž jsme hříchem sloužili. Kristus nás vysvobodil z ruky ďáblovy, aby nás vrátil do rukou božské lásky otcovské. „Víte, že vykoupeni jste ne porušitelnými věcmi, zlatem a stříbrem, ale drahocennou krví Krista, neposkrněného Beránka". Náležíte tudíž tomu, jenž vás vykoupil. Náležíte Kristu Pánu. Tato dvě slova se nemohou a nesmějí oddělovati. Patří k sobě: Kristus — Pán. Heres universorum — praví Pavel — dědic veškerenstva. Nic není oprávněnějšího nad panovnická práva Ukřižovaného.

Kdyby byla dána otázka, zda má náležeti světovláda moci tyranově, lsti politikově, penězům

miliardářovým, či lásce Beránkově, rozhodli bychom se bez pochybnosti pro imperialismus lásky.

Náleží-li však trůn světovlády oprávněně tomu, kdo nejvíce miloval, není otázky, že náleží Ježíši. Prohlašujeme theokracii přítele hříšníků, přítele dítek, přítele chudých a nemocných, božského dítka betlémského, muže bolesti z Golgoty. Chceme, aby tento panoval.

V přítomnosti jest hotovou věcí, že v theokracii Vykupitele věří vážně na zemi jen několik tichých duší. Většině z nás se zdá podobná myšlenka nedostižitelnou a neproveditelnou. Láska Spasitelova není uznána jako velmoc ani v politice, ani v hospodářském životě národů. Obraz a ještě více duch Ukřižovaného mizí stále více z radnic, škol, soudních síní a dílen. Kdyby přišel divoch z afrického pralesa do našich velkoměst a tázal se po křesťanství, dalo by to námahu ukázati mu je jinde než v kostele a rodinné jižbě. Veřejný duch již není křesťanský. Ježíš jest králem bez žezla — císařem bez země.

Před 20 lety bylo povýšeno na trůn sv. Petra někdejší dítě venkovana. Šel a napsal: Omnia instaurare in Christo! Vše znovu zříditi v Kristu! Co to bylo? Prohlášení theokracie Kristovy! Veškerá lidská činnost, ať se jmenuje jakkoliv, má se říditi podle Krista a podle Církve. Kristus jest duší všeho. Kristus jest atmosférou, vzduchem, v němž dýcháme. Kristus jest vše! Není jména jiného, v němž bychom mohli dojíti spasení.

Nežádáme, aby papežové byli císaři světa, biskupové zeměpány, faráři starosty. Ale chceme: Kněz, Kristus musí státi v čele lidské společnosti, v čele pořádku sociálního a politického. Evangelium ať jest také podkladem veřejného života. Vše, co konáme, budiž konáno v duchu Kristově. Vše z víry! Vše, protože jsme katolíky!

Ostatní ať jen proto, že jest to moderní, při každé příležitosti vyznávají, že jsou demokraty. My při každé příležitosti budeme na tom státi, že jsme theokraty. Bylo by dětinské očekávati spásu světa

od demokracie, vlády lidu. Jest však rozumno, veškerou spásu očekávati od theokracie, to jest od vlády Všemohoucího. Kdo dobře smýšlí s člověčenstvem, ten se modlí a pracuje pro nejvznešenější ze všech ideálů, zničení moderní satanokracie a zřízení katolické theokracie, pozemské boho-královské říše a kněžsko-královské říše.

Všichni praví reformátoři podle výroku jednoho Angličana-kněze jsou theokraty a usilují o theokracii. Přidávám: Všichni praví křesťané mají ve své povaze něco kněžského a usilují o theokracii Krista. Slovo v listě k Filippenským musí se přec jednou státi plnou pravdou: Všeliké koleno se sklání, těch, kteří v nebi jsou, na zemi i v podsvětí. Anebo, což jest totéž: Sláva Bohu na výsostech, a na zemi pokoj lidem dobré vůle!

Katolický program.

Katolický program jest obsažen v evangeliu o kvasu a zrnu hořčičném. Zde máme jasně před sebou poslední cíl Církve. Evangelium o zrnu hořčičném jest zjevení vnější říšské politiky, v evangeliu o kvasu vylíčení politiky vnitřní. Na zevnějšek si přeje Církev rozšíření až na konec světa, až jméno „Církev světová“ stane se skutečností. Tím však jest její úkol jen z poloviny vyplněn. Církev semene hořčičného, které se stalo stromem, vrhajícím stín po celém světě, musí se státi zároveň Církví kvasu, který všechno proniká.

Katolicismus vnější bez vnitřního jest tělem bez duše, jest mrtvolou. To ať si zapamatují dobře ti, kteří vždy hovoří o velkých katolických číslicích, berouce zřetel na rostoucí počet katolických kostelů, spolků, novin a dobročinných podniků. Zjevení sv. Jana hovoří o době, v níž křesťané mají jméno, jako by žili, a jsou mrtví. Mnoho jest katolicismu podle jména a zdání. Království však nebeské jest podobno kvasu,

který vzala žena a zadělala do tří měřic mouky, až zkysalo celé těsto. Všechno! Celé!

Evangelium o kvasu ukazuje, co jest katolický život podle víry. Žijeme v době slabošské polovičatosti. Nemáme odvahy, abychom promyslili a prohloubili katolickou víru až do posledních důsledků, byť i byly sebe více nemoderní a nepopulární. Jsme snad v celku katolíky, ale ne v jednotlivostech. Snažíme se zmírniti a přizpůsobiti se katolicismu Písma sv., prakřesťanství a středověku. To vše se děje krok za krokem. Na počátku nechceme naprosto povoliti ani čárky z katolické nauky. Nechceme o některých bodech jen hovořiti z moudrosti a smířlivosti. Nechceme říci už nic o tom, že Církev jest samospasitelná a že každý, kdo nevěří, bude zatracen. Nechceme už otevřeně prohlásiti, že protestantismus, liberalismus, socialismus jsou bludy Církví odsouzené. Potlačujeme slova těžký hřích, pokání, peklo.

Tím se stává, že jsou časem řečníky a spisovateli zásadně pomíjeny některé pravdy. Zmizejí z řečnictví, tisku a literatury, a protože se o nich neslyší ani nečte, vymizejí také z paměti a rozhovoru katolíků. To jest počátek. Koncem jest pochybování a nevěra. — O čem se z prozíravosti a snášenlivosti už nesmí mluviti a psáti, jest škrtáno z Creda jako vedlejší. To jest cesta odpadu od víry celých krajů a celých období. Tak přišla o víru moderní doba, a především vzdělanci.

Evangelium o kvasu ukazuje, že chce-li si kdo činiti nároky býti katolíkem, musí celý jeho svět myšlenkový býti katolický. Až zkvasí vše! Buďto jest celé smýšlení katolické, nebo není katolické. Vše nebo nic! Zcela katolický neb nekatolický. Zjevení Boží musíme přijmouti v celém jeho rozsahu. Kdo zavrhuje jediné slovo, které vychází z úst Božích, musí logicky zavrhnouti veškeré zjevení. Kdo v jediném bodě pochybuje o pravdivosti a neomylnosti Boží, nemůže se o ni opírati ve všech ostatních s naprostou jistotou. V životě víry platí zásada: Vše neb nic! Zcela katolicky neb nekatolicky!

Této zásady se Církev držela vždy, po všechna století. Kdo popírá jedinou Bohem zjevenou pravdu, od učitelského úřadu k věření předloženou vědomě a dobrovolně — jest vyobcován. Církev trpí ve svém středu hříšníky, ne však nevěrce. To zdůrazňuje také ve své první encyklice sv. Otec Benedikt XV.: „Katolická víra jest tak vlastní povahy, že k ní není možno nic přidati ani z ní něco ubrati. Buďto se přijímá celá neb celá zavrhuje.“ Vše neb nic! Zcela katolicky nebo nekatolicky! Království nebeské jest podobno kvasu, který vzala žena a zadělala do tří měřic mouky, až zkysalo všecko.

Všichni ti, kteří se plíží kolem evangelia o kvasu a myslí, že dovedou jiným způsobem zachrániti svět všemi možnými reformními návrhy, lidskou chytrostí a lidským úsilím, mýlí se a upadají ze zklamání do zklamání, z neúspěchu do neúspěchu, až do konečného zoufalství.

Svět bude dnes spasen jen jedinou cestou jako před 1900 lety: Celá neztenčená katolická pravda musí se vzíti a duchům podati písemně a ústně, až by byl celý myšlenkový svět katolicky prokvašen Nejprve musíme katolicky smýšleti, a pak budeme beze všeho i katolicky jednati. Všechna ostatní práce, která touto metodou se neřídí, jest bez požehnání Božího a nese si kletbu neúspěchu.

Evangelium o kvasu neznamená jen naprosté proniknutí duchů katolickou pravdou, nýbrž také naprosté proniknutí praktického života. Postup prokvašení, který se počíná v duchu, musí zachvátiti celého člověka. Věříme-li vše, co Bůh zjevil a Církev k věření předkládá, jsme katolíky. Nestačí však, abychom byli katolíky, musíme býti dobrými katolíky.

Jmenuji špatným katolíkem toho, kdo žije v těžkém hříchu, dobrým toho, kdo jest v posvěcující milosti Boží, velmi dobrým toho, kdo se varuje i hříchu všedního a snaží se po dokonalosti, až jest vše prokvašeno.

I zde jako v oboru víry lze hovořiti o minimálním katolicismu. Jeho zásadou jest: Co možná nej-

méně, ať již se jedná o modlitbu, návštěvu chrámu, přijímání svatých svátostí, dobročinnost, povinnosti stavu; jeho heslem jest: co možná nejméně. Podle úsudku těchto lidí jsou nejlepšími kazateli a zpovědníky ti, kteří málo vyžadují. Církev a proto i kněží mají prý se říditi skutečnými poměry. Theorie a praxe jsou prý dvě věci různé. Ideál jest prý krásný, ale neproveditelný. Tak mluví minimální křesťané.

Co dokazuje evangelium o kvasu? Jest odsouzením minimálního křesťanství. Jedná-li se o náboženství, musíme smýšleti maximalisticky. Nemáme práva požadovati více než požaduje Bůh. Nemáme práva mluviti o přikázáních, kde jich není, předpisech, kde jde o evangelickou radu, o přísných povinnostech, kde se jedná o málo závažné věci. S druhé strany nemáme práva požadovati, než co požaduje Bůh; jmenovati něco radou dobře míněnou, kde jde o přísnou povinnost. Nemáme práva ani na kazatelně, ani ve zpovědnici, ani v soukromém rozhovoru, ani ve veřejnosti přikázání Boží měniti.

Čtli jsme v Písmě svatém: Spíše nebe a země pominou, než jedna čárečka, jediná tečka ze zákona pomine. Proto kdo přestoupí jedno z těchto přikázání, třeba nejmenší, a tak lidi učí, bude nejmenší v království Božím. (Mat. 5, 18.) A zase psáno: Člověče! Řeknu-li bezbožnému: Smrtí zemřeš, a ty mu to nezvěstuješ a neřekneš, aby se obrátil s cesty zlé a živ byl, pak ať zemře bezbožný ve svých hříších, ale krev jeho budu požadovati z ruky tvé. (Ezech. 3.)

Co z toho následuje? Theorie se nesmí nikdy říditi praksí, nýbrž prakse se musí vždy říditi theorií, jako se nikdy slunce neřídí hodinami, ale hodiny sluncem. Žádáme tedy co možná nejvíce. Všechno! Evangelium o kvasu jest odsouzením minimálního křesťanství.

Evangelium o kvasu vede k zpytování svědomí. Jsme celí, t. j. nevynecháváme a neschováváme ani tečky z naší svaté katolické víry? Jsme katoličtí, jest cílem všech našich řečí a skutků jedno, t. j. aby

vše, nic nevyjímaje, ani obchod, ani politiku, ani četbu, bylo proniknuto duchem katolickým?

Jest jisto, že v nynější době převládá v katolickém světě jakýsi minimalismus. „Co nejméně katolicky“ převládá v tom, co se čte, píše, mluví, koná. Kvas odpočívá ve spíži. Bojíme se ho. Domníváme se, že by se stal svět kolem nás snad příliš katolickým, klerikálním. To jest nejhlubší příčinou toho, proč nepostupujeme. Nejsme opravdovými katolíky...

Revoluce maximalistů tluče na dveře Evropy. Maximalismus lži a zloby bude přemožen jen maximalismem pravdy a lásky. Každý minimalismus jest nemocí!

Theorie a prakse.

Kážeme, mluvíme a píšeme pravdu. Když jsme svou věc přednesli, řekne se nám, že to, co pravíme, jest samo sebou pravda, ale ve skutečnosti neproveditelné. Jednou se řekne, že jsme přišli o sto let pozdě, jindy že o sto let dřív. Theorie prý a prakse jsou dvě různé věci. Touto frází se otevírají vždycky zadní vrátka zbabělosti, zanedbávání povinnosti a zradě. Není, co by se pak za těchto okolností nenechalo ospravedlniti mocí skutečnosti.

Následkem toho bude, že všichni zásadní hlasatelé katolické pravdy budou pokládáni za lidi skutečnosti vzdálené, netečné a neplodné žvatlaly, za mrhače času a lupiče. Považuji tyto lidi, po otevřených a výslovných nepřátelích pravdy, za nejnebezpečnější, protože svým názorem o theorii a praksi neprávem tvrdí, že katolická pravda jest zaostalá, nevhodná a nemožná. Protože tento trapný blud jest dnes neobyčejně silně rozšířen v katolických kruzích, jest naší povinností, vypověděti mu válku a neúprosný boj.

Theorie musí se státi praksí. K tomu jest. Theorie křesťanství jest vědecké vylíčení jeho věrouky, jeho přikázání a prostředků milosti. Theorie křesťanství zdů-

razňuje, že chce-li kdo přijíti do nebe, musí to, co věří, také konati. Theorie křesťanství jest Boží slovo a zákon. Když Bůh něco vysloví a poručí, jest jasno, co se má státi. Slovo musí se státi skutkem a životem.

Kdo chce věděti, čím Boží slovo jest a čím má býti, ať čte popis stvoření světa. Řekl Bůh: Budiž světlo. A bylo světlo. Řekl Bůh: Budiž obloha uprostřed vod. A stalo se. Řekl Bůh: Buďtež světla na obloze nebeské. A stalo se tak. „Co jest to?“ Řekl Bůh: Slovo. Theorie. „A stalo se tak“. Co jest to? Skutek, Prakse. U Boha není rozdílu mezi theorií a praksí. Každé slovo jest velkolepým stvořením, novým světem, který povstává.

Theorie musí se státi praksí! Z Božího slova Boží dílo! Nejen ve světě přírodních sil, ve světě hvězd, rostlin, zvířat a živlů, ale také ve svobodném světě lidí. Lidská prakse musí se ve všem říditi božskou theorií. Bůh mluví; co mluví, stává se skutkem.

Na Sinaji se počíná nové duševní stvoření. Slova, která promlouvá Nejvyšší na hoře za hromu a blesku a zvuku trub, jsou slova tvůrčí, podobná slovům na počátku světa. Jedno každé z deseti přikázání má založiti nový svět mravního pořádku, krásy a blaženosti. Bůh nemluví planá slova jako mluvkové lidští. Theorie stane se praksí, slovo skutkem, zákon skutečností.

Theorie křesťanské pravdy jest skutkem. Náleží do země, aby klíčila, rostla, kvetla a plody nesla. Řeknu-li o semeni, že jest neúrodné, tím pravím, že náleží na smetiště. Nemá se již o něm mluviti. Neboť mluviti o tom, co jest neužitečně a zbytečné, jest hloupost a mrhání časem.

Co jest Vtělení Syna Božího? Výzva, abychom v sobě slovu Božímu nechali přijati podobu, tvářnost. Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha, a Bůh bylo Slovo. To bylo na počátku u Boha. Skrze ně vše učiněno jest, a bez něho nic učiněno není, co učiněno jest. A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho (Jan 1.). Věčné neviditelné Slovo stalo se také viditelnou skutečností

Křesťanství jest stálé opakování tohoto vznešeného tajemství, vtělení Syna Božího.

Slovo Boží má znovu v nás přijmouti podobu. Tvrdí-li se, že jest to nemožné, že božská theorie křesťanství a Církve a prakse lidské jsou dvě neslučitelné věci, že čisté neztenčené katolické učení jest neproveditelné, — pak označuji toto tvrzení za blud. A jest bludem. Odpírá jasným slovům toho, který pravil: Jho mé jest sladké, a břímě mé lehké; kdo chce, může všechno s mou milostí!

Ještě více: Jest rouháním mysliti si a tvrditi: Kriste, Ty's nás učil věcem, které věčně musí zůstati theorií, věcem, které jsou neproveditelné a proto nepotřebné. Jest rouháním tvrditi, že kříž jest čirou theorií, že nelze napodobiti tuto trpělivost a lásku k bližnímu. Jest rouháním tvrditi, že obraz Srdce Ježíšova jest prázdnou theorií, a že výzva: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem", jest něco nepraktického, protože je to neproveditelné. Jest rouháním tvrditi, že Bůh dal mládeži a manželům šesté přikázání, ale že dnes toto přikázání nic jiného není, než nemožná theorie.

Vidíme, jak daleko docházíme s frází: „Theorie a prakse jsou dvě různé věci." Docházíme naposled až k odmítnutí veškeré křesťanské morálky, k odmítnutí evangelia. Theorie musí se státi praksí, a jak dokazují dějiny všech lidí dobré vůle, může se státi praksí.

Z toho vyplývá ještě jiná myšlenka: Prakse musí sloužiti vždy theorii, život musí vždy sloužiti přikázání. Tvrdí-li se dnes, že křesťanství se musí dáti novými cestami, že se musí smířiti se světem, že se musí přizpůsobiti duchu století, ukazují ti, kteří to mluví, že snad rozumějí světu, ale že naprosto nerozumějí křesťanství. Že by se božská theorie křesťanské morálky a katolické věrouky měly říditi praksí dne a země, to mohou požadovati jen lidé, kteří nedovedou mysliti.

Co je absolutní, neřídí se nahodilým, nezměnitelné proměnlivým, věčné časným, božské lidským. V oka-

mžiku, v němž by se musila říditi božská theorie lidskou praksí, tedy božská neomylnost lidskou omylností a nevědomostí, božská svatost lidskou hříšností, božská moc lidskou slabostí, božská nezměnitelnost lidskou vrtkavostí — bylo by po Bohu. Člověk by byl Bohem! Bůh by byl sesazen, byl by otrokem nahodilých poměrů.

Tak daleko docházíme přizpůsobujíce Církev času, tak zvanému modernímu. Ne tedy přizpůsobiti se času, protože theorie není služkou prakse, nýbrž přizpůsobiti se věčnosti, protože podle rozumu a víry prakse jest služebnicí theorie, to jest Boha, jeho slova a jeho zákona.

Kdo jsi?

Kdysi žádali od svatého Jana průkazů. Pánove z Jerusalema: Chrám, vláda, universita chtějí věděti, kdo jest muž u Jordánu srstí velbloudí přioděný, který pojídal kobylky. Kdo jsi? On vyznal a nezapřel a vyznal: Já nejsem Kristus. Jan nechce slouti tím, kým není.

Tato scéna připomíná událost ze života sv. Jeronyma, největšího badatele biblického všech časů. Bylo to uprostřed postní doby. Jeronym byl skoro kosť a kůže. Vyschlé tělo onemocnělo. Jen slaboučký plamének života doutná ještě v jeho hrudi. Mluví se již o pohřbu.

V tom jest Jeronym u vytržení. Záře nebes ho obklopuje. Stojí před soudcem. Zjišťuje se nejprvé totožnost osoby. Jak jest zvykem u soudu. Kdo jsi? Christianus — křesťan. Obličej předsedajícího se zachmuří. Lžeš. Jsi ciceronián. Kde poklad tvůj — tam i srdce tvé.

Všeho se zřekl Jeronym: domu otcovského, rodičů, příbuzných, kuchyně a sklepa. Jen od jednoho se nemohl odloučiti: Byla to jeho knihovna, kterou ssebou vzal z Říma do poustevny betlemské. V ní

čítal občas některého pohanského spisovatele, se zvláštní zálibou Cicerona. To připomíná nyní soudce. Jsi ciceronián, ne křesťan.

Jeronym mlčí. Na rozkaz předsedajícího jest jen bičován od soudních sluhů. Zatím co tisíce ran dopadá na obžalovaného, jest slyšet jeho vzlykání. Soudní sluhové jati soustrastí vrhají se k nohám předsedajícího a prosí o smilování. Jeronym přísahá, že již nikdy nevezme pohanské knihy do ruky.

V tomto okamžiku se umírající procitne. Všichni kolem stojící jsou hluboce pohnuti. Nebyl to sen. Ještě hlodá bolest v údech světcových. Záda jsou ještě modrá od ran. Slzy lítostí kanou ze znovu otevřených očí. Jeronym jest vyléčen ze své libůstky.

A kdo jsi ty? Obstálo by naše moderní křesťanství před takovým soudem? Nelíčená přímost! Všechny kulisy zmizejí. Všechny, všechny škrabošky padají. Takový buď, jak se jmenuješ. Tvé jméno — výraz tvé bytosti.

Tvé průkazy! Tvé jméno! Jmenuješ se křesťan, katolík. Předkládáš jako doklad svůj křestní list. Než list praví toliko, čím býti máš a ne čím jsi. Poukazuješ na poslední kvitanci církevní daně. Listina jest správná. Ale pouhá kvitance zaplacené daně církevní není pasem do království nebeského. Ty tvrdíš, žes křesťan. Podávám protidůkaz. Žádám domácí prohlídku, Navrhuji revisi tvé knihovny. Co jsi četl? Protestantské, liberální, socialistické, bezbarvé věci zabírají tak význačné místo v tvé knihovně, že jest dovoleno, pochybovati o tvém církevním smýšlení. To, co jest zde, jako to, co zde není, mluví proti tobě. Knihovna mi praví více, než tvůj křestní list. Papír stojí proti papíru. Knihovna a noviny jsou knihovnou a tiskem liberála, světského člověka a ne křesťana. Jsi zbabělec, člověk bezcharakterní, zrádce.

Jedná-li se o to, zjistiti počet katolíků některé země, rádo se přehání. Třebaže jest tolik, tolik lidí, kterým se podaří v případě potřeby sehnati katolický křestní list, přec počet křesťanů jest menší, než počet křestních listů. Jsme tím, co čteme. Výtka „jsi

ciceronián", platí tisíckrát více dnes, než za časů Jeronymových.

Jiné soudní řízení. Ciceroniánství, vytí s vlky, jeví se obzvláště ve společenském životě. Každý spolek, každá organisace stojí ve službách nějaké myšlenky. Neutrálních spolků není, jako není neutrálních lidí. Buď jsou pro Církev nebo proti Církvi, proti jejím věroučným článkům a zákonům. Jsou buďto katolické nebo nekatolické.

Vstupem do některé organisace, ať již jest povahy zábavné, politické, hospodářské nebo všeobecně užitečné, přijímáme vnitřně neb aspoň po zevnějšku její zásady za své, podporujeme ji a jsme spoluodpovědni za její činy. Jsou-li tyto zásady špatné, pak nic, ani obchodní výhoda, ani hospodářská tíseň nemůže ospravedlniti spolupráci se sdružením takového druhu. Podle evangelické zásady: „Co by prospělo člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši škodu utrpěl," musí katolík jako první křesťané a mučedníci všech časů raději hladem zemříti, nechati se roztrhati, ne by přistoupil k organisaci, která odporuje katolickému učení a morálce, třeba jen v jediném bodě.

Že toto moderní katolíci podceňují, dokonce i ti, kteří jsou členy zbožných spolků, dokazuje, jak zřídka a jak slabě v nás ještě žije duch prvních křesťanů. Ať si dělá kdo chce, co chce, ať si přestoupí pro hmotný prospěch k protestantům, liberálům, socialistům, ale my máme aspoň právo od něho žádati, aby se nevydával za katolíka. Ať nepopírá a ať přizná: Roztrhal jsem svůj křestní list. Nejsem už katolíkem; jsem protestant, liberál, socialista. V zájmu obecné cti: Každému jméno, které mu náleží. Kdo jest ciceronián, sluj ciceroniánem; kdo křesťan, jmenujž se křesťanem.

Dáváš si jméno katolík. Lžeš! Jsi Švýcar, Němec, Francouz, Ital, Angličan. Dotkneme se nejobolestivějšího místa. Tvrdilo se, že katolicismus, Církev, papežství selhalo v dnešní světové krisi. To není pravda. Nesmí se tvrditi o léku, že nepomohl, když ho vůbec nebylo použito, když byl zahozen. Jen tehdy se to může

tvrditi, když skutečně bylo léku podle předpisu použito a zlepšení nenastalo.

Nuže, katolický duch, universální prostředek spásy národů a vlád, byl papežstvím světu nabídnut, ale nebylo ho použito. Jsou zajisté jednotlivci, kteří se snaží osvojiti si katolického ducha pravdy, spravedlnosti a lásky, ale národové a vlády sami toho neučinili.

Ani jediný národ a ani jediná vláda nestala se od 1. srpna 1914 katolickou. Katolicismus Církve, jeho učení, zákony, prostředky milosti ještě nikdy a nikde neselhaly. Ale selhali národové, kteří mají odvahu jmenovati se katolickými, aniž by měly odvahu jimi býti.

Co jest „katolické?" Všeobecné, objímající všechny národy, internacionální, mezinárodní. Myšlenka Církve jest myšlenkou všenárodní, v níž všechny kmeny, národnosti, řeči jsou sestrami. Harnack, vůdčí protestantský theolog Německa, viní tak zvanou reformaci z toho, že smysl pro všeobecné a účinné sbratření lidstva evangeliem, uskutečnění „jednoho ovčince s jedním pastýřem" byl velmi seslaben v protestantismu od té doby, co se od katolicismu odloučil.

Co protestantismus načal, to dokonává moderní nacionalismus. Katolická myšlenka o jedné nedělitelné rodině národů s jedním otcem v nebesích a jeho zástupcem papežem a národnostmi jako dětmi a sestrami, stále víc a více mizí z vědomí národů.

Odstředivá síla národů zvítězila nad soustředivou silou Církve. Počet těch, kteří jsou napřed Švýcary, Němci, Francouzi, Čechy, Maďary a pak teprve na druhém a třetím místě katolíky, roste příšerně.

Kdy nastane mír? Až bude zase katolický internacionalismus silnější než liberální nacionalismus, křesťanská soustředivá síla mocnější než pohanská, sobecká síla odstředivá, až budeme zase napřed mysleti katolicky a pak národnostně, až myšlenka sounáležitosti vystřídá přehnaný patriotismus. Kdo toho nechápe, možná, že jest čistokrevným Švýcarem, Němcem, Francouzem, ale katolíkem není. Katolické — jest všeobecné.

Více čestnosti! Nikdo si nedávej jména, které mu nenáleží! Buď tím, jehož jméno neseš! Kdo má zmužilost říci: Christianus sum, snaž se, státi se jím, mysle, mluvě, jednaje jako Kristus. Kdo má zmužilost vyznati, že jest katolík, dokaž to svým životem! Jaké jméno, taková práce, řeč, četba, společnost. Jaký vnitřní člověk, takový vnější. Kdo tak nechce jednati, ať jest čestný a vzdá se také jména! Jest psáno: Nepromluvíš křivého svědectví!

Povinnost vyznání či oprávněnost bezvyznání?

Dějiny Církve jsou dějinami života a utrpení Krista v rozšířeném vydání. Neboť Církev jest neustále žijící Kristus. Co se jednou stalo, stále znova se opakuje. Proto kdo zná pašije, Utrpení Pána našeho Ježíše Krista, zná i svou dobu. Jméno a letopočet se mění, hlavní osoby zůstávají tytéž. Jsou v každém století, zrádcové, zbabělci, nenávistníci, bezcharakterní slaboši, posměváčci. Jidáši, Kaifášové, Pilátové, Herodesové nevymírají. Jsou to postavy, které dnes potkáváme na všech ulicích. Tyto osoby pašijové ať jsou zejména nám mužům a mládeži k poučení. Dnes se budeme zabývati typickou postavou pašijí, představující bázeň před lidmi. Jméno této lidské bázně jest Petr.

Petr není zbabělcem v obyčejném slova smyslu. Naopak, jest ohnivý, muž rychlých a pevných rozhodnutí. Jeho víra a jeho láska nezná polovičatosti. Jakmile jest přijat v kruh společníků Ježíšových, jest v něm s celou duší. Nemyslí a nemluví o jiném, než o svém horoucně milovaném Kristu. Vše na něm volá a jásá: Jsem katolík, Pravý, čistokrevný, první katolický muž bez jakékoliv povolnosti na levo, duše náležející Kristu. Zelený čtvrtek dává nám nadbytek příležitosti nahlédnouti do této velkolepé, vzácné ideální povahy mužské, která směle prohlašuje, že jest ochotna s Kristem jíti do žaláře, na smrt, a na hoře Olivetské rychle rozhodnuta chápe se meče a bije.

Ale Petr má chybu; tato chyba stane se mu osudnou. Nemůže pochopiti tajemství utrpení a smrti Mesiášovy. Největší a nerozluštitelnou hádankou křesťanství jest mu kříž. Bylo to po dni u Cesareje Filipovy. Petr jest jmenován od toho, který má všelikou moc na nebi a na zemi, prvním papežem. Tehdy uvádí Ježíš učedníky hlouběji do tajemství kříže. Mluví o smrti. Tu beře ho Petr stranou a počíná mu to vytýkati a praví: „To budiž od Tebe daleko, Pane.“ To tě nesmí potkati. Býti papežem, býti skálou, to ještě jde, ale býti zástupcem Spasitele, který se potil krví, byl bičován, trním korunován, posmíván, ukřižován, to jest nepohodlné.

V tom tkví nejhlubší důvod pádu Petrova a pádu moderního katolického muže. Chceme býti katolíky. Chceme jimi býti, protože jest to jedině rozumné. Chceme býti katolíky, protože přec jen katolicismus má velkolepé dějiny, ať se naň díváme s té či oné strany, a byť byl doprovázen mnohými lidskými zjevy. Chceme býti katolíky, protože podle všech předzvěstí budoucnost náleží katolicismu.

Co nám všem rozrušuje nervy, toť křížová cesta, oběti, pronásledování. Prokletá mužská pýcha se zpěčuje sloužiti věci, která přec jen velmi často jest věcí nepatrné menšiny, ve veřejném životě bezvýznamné. Přirozené důsledky toho jsou: stydíme se mluviti katolicky, katolicky psáti a katolicky jednati před tváří všemohoucího světa, nám odporujícího. Nechceme se učiniti směšnými s náboženstvím ukřižovaného Krista a ukřižované Církve. To jest jedna příčina bázně před lidmi.

Zpytovali jsme hlubší důvod pádu Petrova. Pohleďme nyní krátce, jak se projeví. Petr se vplížil do nádvoří paláce veleknězského, aby tam mohl v blízkosti služebnictva lépe sledovati postup soudního jednání proti Mistrovi. Chce slyšeti, co jiní praví, Než, nelze jen poslouchati, třeba také umět odpovídati. Nutno zastávati vlastní stanovisko. Dlužno míti odvahu, zastávati se věci zdánlivě ztracené, je-li tato věc věcí spravedlnosti a pravdy.

Toho Petr neučinil. Vždyť se neví, jak věc dopadne. Nechce se kompromitovati ztracenou věcí ztraceného člověka. Chytrák. A proto na všechny strany vždy znovu prohlašuje: Nevím o ničem. Já toho člověka neznám. Neříkám, že jsem proti němu, ani pro něho. Jsem pro neutralitu. Mojí zásadou není zrada. Nejsem Jidášem. Mojí zásadou jest: nevyznati! Bez vyznání! Ani ano ani ne. Petr, radostně vyznávající muž z Cesareje Filippovy, první otevřený nebojácný hlasatel božství Kristova, není již podobný sobě samému, ale právě proto, že Petr chce Krista bez kříže, neví již, co mluví.

Petr v nádvoří paláce velekněžského, v hádce s nepřáteli Ježíšovými má své ctitele v interkonfesionalismu — a v bezvyznání našich dnů; v interkonfesionalismu, který chce býti vždy u těch druhých, aby slyšel co mluví, aby viděl, co dělají; v bezvyznání, které všude opatrně se vyhýbajíc, prohlašuje: Jsem pro náboženskou neutralitu ve veřejném životě, jsem katolík, ale pokládám za zbytečno stavěti katolicismus na odiv.

Bezvyznání, zdráhání vyznati katolickou víru ve veřejném životě, bázeň před lidmi, stala se systémem, jest dnes jednou z nejnebezpečnějších nemocí katolických národů a zejména mužského katolického světa. Není pole, na kterém by nenáleželo k dobrému tonu, při každé příležitosti skutkem zdůrazňovati: Neznám toho člověka —; nebo — co jest totéž — neznám jí, neznám Církve.

Čím počíná pravidelně veřejná výchova mladého občana? Školou bezkonfesní. Co jest škola bezkonfesní? Výchova k osmiletému nevyznávání víry, výchova k zbabělému mlčení, výchova dítěte k bázni před lidmi. Nejde o to, že se to vždy neděje slovy. Ale jde o ducha školy bezkonfesní, a ten duch jest systematická zásada: nechtíti znáti Církve. A proto jest s podivením, že se staví zbytečně kostely, dokud nestojí vedle každého katolického kostela také katolická škola. Škola bezkonfesní jest nádvoří paláce veleknězova, v němž naše mládež zapírá Krista a jeho Církev. Neuzraje vše hned v těchto letech, ale zárodek se oby-

čejně položí v těchto letech, rodinou a školou bezkonfesní.

Když mladý člověk vyšel ze školy, jest přijat do společnosti, organisace, strany, povolání. A jest tomu tak, že se skoro všechny strany a odborové organisace světa, ač ze samých katolíků, vyslovují pro bezvyznání a náboženskou neutralitu. Politický a sociální život katolíků, odečteme-li výjimky, jest zbudován na myšlence: Známe Církev jako privátní osoby, ale neznáme jí jako strana a organisace. Strana a organisace není katolickou a nechce jí býti, ačkoliv jest jasno, že strana a organisace, která konečně není ničím jiným, než souhrn jednotlivců, musí míti tytéž povinnosti jako jednotlivci. Tak jak Petr klesl a zapřel Krista, tak klesá a zapírá křesťanstvo svého Mistra a svatou matku Církev. Bezkonfesní moderní společnost už nezná Krista a Církve. Neznám, co by Krista a jeho Církev v utrpení jejich více bolelo mimo zradu Jidášovu nežli toto „nechtíti znáti,“ nežli toto „odpírání vyznání víry“ těch, kteří se jmenují jejich přáteli.

Petr svůj pád hořce oplakával, oplakal a usmířil. Stal se od prvních svátků svatodušních statečným vyznavačem Ukřižovaného a Církve až k svaté bezohlednosti k sobě samému. Zda odpyká to svobodou a hlavou, co mu na tom sejde? Jest jedním z těch, kteří Krista a Církev následují na všech cestách, také na cestě křížové. Neskrývá se z jakékoliv lidské opatrnosti již nikdy se svou věrou, kterou kdysi slavnostně vyznal u Cesareje Filippovy. Jásá, že může býti jedním z těch, kteří jdou s Nazaretskými. Zná ho, zná ji Církev, sloup a základ pravdy. Není už patronem těch, kteří jsou bez vyznání, jako kdysi v nádvoří. Nyní jest Petrem, skálou, patronem vyznavačů věrných svému vyznání v každé situaci.

O Eliáši a o kulhání.

Není možno, abychom se řídili jídelním lístkem sv. Jana, ani dle jeho vzoru se přiodívali. Oblek ze srsti velbloudí by byl příliš drsný a kobylky nechutné. Třeba

že nemůžeme napodobiti způsob jeho života, musíme přiznati: Byl mužem! Velikán v dějinách světa, proti němuž ostatní velikáni jsou ubohými sirotečky. Jsou-li jiní tak zv. velikáni trpaslíky, on jest obrem Jsou-li ostatní kapesní lampičkou, on jest sluncem pro tisíciletí.

Proč zůstáváme vždy trpaslíky, proč nerosteme? Proto, že se neřídíme podle vzoru svých skutečných velikánů, jak z nových tak starých dob. Takový velikán se připomíná v adventě vedle sv. Jana. Jest to Eliáš, Jan Starého zákona. Jest to skutečnou prací adventní, prací pokání, poznáme-li dnes tohoto muže trochu blíže.

Eliáš, světec adventu, jest předobrazem křesťanské rozhodnosti. V smutné době žil Eliáš. Královská rodina se zvrhla nábožensky i mravně. Modloslužba se stala dvorním náboženstvím. Celé vojsko úplatných proroků vládlo u stolu knížete. Náboženství pravého Boha bylo ztíženo klatbou v zemi. Rozpoutal se tajný a otevřený kulturní boj v Izraeli. Dobří byli všude v menšině. To znemravňovalo, vysilovalo a seslabovalo masy. Většina odpadla. Eliáš naříká: Synové Izraelští opustili zákon. Rozbořili oltáře. Proroci jsou zabiti mečem. Já jediný jsem zůstal a oni mi ukládají o život. 3. Král. 19.

V takové době odpadu objevuje se Eliáš. Jeden proti milionům. Co zmůže sám Eliáš? Lidsky mluveno nic. S Bohem vše. Jediný Eliáš nemá strachu před všemohoucností vysoké vlády. Předstupuje před krále: „Jako že Bůh živ jest, nebude pršeti v tomto roce, ani rosa nespadne, dokud ústa má to neporučí. Ty a dům tvého otce jste uvalili neštěstí na zemi. Hříchy králů jsou neštěstím národů. Chyby vlád jsou ranami národů.“ — Řekl a odešel.

Pravda jest pro všechny. Nezná privilegovaných hříšníků, před nimiž by se zarazila. Pravda jest pro všechny, kteří sedí na trůnech, vysokých stolcích a zlatých židlích. Jest vrcholem neštěstí pro zem, není-li v ní již mužů nezávislých, nebojácných proroků, kteří to, co volají dolů, volají také nahoru, hlasitě a jasně, kteří se nebojí ani knížete ani ministra, i když

jde o hlavu. Majestát pravdy jest nad každý jiný majestát a suverenita Páně nad každou jinou suverenitu.

Pravda toho se hned ukáže. Král volá Eliáše k odpovědnosti. Posílá jednoho důstojníka s 50 vojíny, aby Eliáše přivedli. Denní rozkaz zní: „Muži Boží, král poručil, abys sestoupil s hory Karmelu a přišel k němu.“ Eliáš odpovídá veliteli: „Jsem-li mužem Božím, ať oheň sestoupí s nebe a stráví tebe a tvých padesát.“ I spadl oheň s nebe a strávil padesát, kteří byli s ním.

Bůh učinil krále, ale autorita náboženská a mravní stojí nad autoritou politickou a státní. Ať vlády panují, ale ať nezapomínají, že Církev jest také vládou a že stojí nad veškerou světskou mocí v otázkách pravdy a svědomí. Eliáš jest světcem církevní nezávislosti Starého zákona, jako Jan jest apoštolem a mučedníkem církevní nezávislosti zákona Nového.

Světec doby adventní Eliáš jako později Jan, jsou vzory křesťanské nezávislosti naproti veřejnému mínění. Veřejné mínění jest králem jako každý jiný, jest vládou, jenže krutější nad každou jinou. Jest málo těch, kteří jsou dosti silní, aby vedli válku za nezávislost, proti této vládě. A mnohý plnokrevný demokrat, a mnohý revolucionář, nepřítel každé i právoplatné vlády, nemá odvahy vzepříti se krutosti této nejnespravedlivější vlády, vzepříti se králi, jehož jméno jest: Majorita. Mezi 10.000 těch, kteří spolu běží, plovou a se účastní něčeho, není skoro jednoho, který by stál na vlastních nohou a jednal podle vlastního svědomí.

Takový byl velký kazatel pokání z Karmelu, oděný žíněným rouchem s koženým opaskem, železnou vůlí. Jest zapřisáhlým nepřítelem bezcharakternosti a polovičatosti. A lid tehdy byl bezcharakterní a polovičatý. Nebylo poctivého. Nebylo poctivého, přesvědčeného, v sebe sama věřícího, silného židovství, ani důsledného, radikálního, otevřeného pohanství. Panovala spíše směs obojího, pravého i nepravého, dobrého i špatného, panovala víra, z níž nemohl ani Bůh ani ďábel se radovati, panovala bezcharakternost.

Tato směsice náboženství vyvolala všecek mužný hněv velikého Eliáše. Svolal svět mužů židovských

k hoře Karmelu. Pak předstoupil před shromážděný lid a pravil: „Jak dlouho budete pokulhávati na obě strany? Je-li Bohem Hospodin, následujte jeho! Je-li však Baal Bohem — pak následujte jeho!“ Lid ani slovem neodpovídá. A Eliáš navrhuje, ať každá strana zbuduje oltář a položí naň obětního býka. Na jedné straně 450 pohanských mužů Baalových — na druhé Eliáš. Bůh, který oheň s nebe sešle na oltář, ten ať jest Pánem. 450 falešných proroků se modlí od rána do večera k svým bůžkům. Marně. I spadl oheň Pána Nebes a strávil oběť zápalnou.

Lid vida to padl na tvář svou a volal: „Hospodin jest Bůh. Hospodin jest Bůh.“

Kulhání tělesné jest předmětem posměchu a ošklivosti, kulhání duševní stalo se dnes požadavkem dobrého tónu. Kdo nekulhá, platí za zpátečníka, nevzdělance, nezpůsobu, drzouna, umíněného výstředníka. Jest podivínem a ztřeštěncem. Aby někdo mohl vystupovati v lepší společnosti v salonu, vyžaduje se mimo několik dvorných frází a bezvadného úboru, aby uměl kulhati. Tak zvaní jednostranní lidé se nehodí do lepších kruhů.

Chce-li někdo udělati karieru, tu a tam hraje roli zdatnost. Zpravidla však nejlépe postupují kulhaví. Zrovna tak to můžeme pozorovati v oboru hospodářského života. Nemáme potřebí kursů pro obchodnické kulhání a veřejné závodění v kulhání. Kulhání duševní, bezcharakternost, kolísání na obě strany, točení se podle větru tkví v krvi moderního obchodního života. Ono jest také tajemstvím politických úspěchů většiny státníků.

Kulhání stalo se tak všeobecným, že se pokládá za věc nemožnou u většiny katolických politiků, obchodníků, spisovatelů dělati politiku, jednati, psáti a mluviti na podkladě ryze katolických zásad. Jen kulhavý jest normálním člověkem. Muž, který nekulhá, jest abnormální, blázen, umíněnec. Náboženství většiny jest směs jako za dob Eliášových, náboženství kompromisu mezi Církví a bludem, jakási všeobecná „křesťanská base“ jest podkladem veřejné činnosti.

V celku jsme katolíky, v jednotlivostech protestanty, modernisty, liberály. Řídkým zjevem jest čistokrevná katolická víra bez jakéhokoliv příměsku ideje ať protestantské či moderně liberální. Ano, čím jest právě literární a sociální, Piem X. tak slavnostně odsouzený, modernismus náboženský, ve své nejvnitřnější podstatě? Jest náboženstvím a filosofii kulhání, A velkolepá reformní činnost zemřelého papeže, tohoto nového Eliáše, čím jiným, než výzvou: „Jak dlouho budete kulhati na obě strany? Je-li Církev katolická samospasitelnou, Kristem založenou, následujte ji, a zařiďte svůj celý život náboženský, mravní, literární, politický a hospodářský podle jejích zásad. Je-li svět bohem, následuje jeho — a opusťte Církev".

Buďte důslední. Stůjte na vlastních nohou. Vypovězte boj bezcharakternosti a polovičatosti. Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti. Eliáš, světec adventu, vzor křesťanské nezávislosti, buď naším mužem. Mužem našeho století. Dvacáté století jest stoletím rozdělení i rozhodnutí. Nuže s odvahou! Eliáš jest předchůdcem posledního rozhodnutí, jest Janem konce světa, kazatelem pokání před posledním soudem. On jest oním velikým soupeřem Antikrista. On jest připraven na onen den, kdy konečně dojdou zakončení dějiny světa, dějiny pokulhávání mezi Bohem a ďáblem. Po posledním dni nebude se již kulhati. Budeme buď nahoře nebo dole, napravo neb nalevo, Boží neb ďáblovi, a to naprosto. Budou jen bytosti celé, úplní svatí a úplní ďáblové.

Jaký byl Eliáš, takoví budou a musí býti jednou všichni, kteří chtějí přijíti do nebe. Jakými jednou musíme býti, takovými buďme již teď, na Bohu jedině závislí, nezávislí na ničem, co jest proti Bohu, ať se to jmenuje moc, peníze, neb většina. Příští mužové a ženy kéž jsou silni; povahy jako Eliáš a Jan, jednostranní ve svých ideách pro Boha a Církev, jednostranně katoličtí ve svých rodinách, jednostranně katoličtí ve svém veřejném působení a vystupování, jednostranně katoličtí ve své četbě a tisku, jednostranně katoličtí v posuzování všech věcí a událostí. Muž na-

šeho století, toť Jan Starého zákona a Eliáš zákona Nového, oba ohniví duchové! Dosti dlouho jsme kulhali. Nyní buďme celými, svatými neb ďábly!

Buď — anebo.

Posluchačstva Kristova bylo často na tisíce. Touha po pravdě způsobovala, že se zapomnělo na práci a na hlad. Vedle toho nalézáme ve třech letech veřejného působení Krista stále zásadní oposici a plemennou nenávist proti novému kázání. Věřící Ano a satanské Ne zaujímají všude, na ulicích a na náměstích postavení pro Krista i proti Kristu. Náboženský program jest denním rozhovorem. Dnes již náboženská otázka nezasahuje tak hluboce do života lidu. Silná a nadšená láska a lítá zášť ve věcech víry staly se výjimkou. Široké vrstvy hořejší i spodní jsou neutrální, indiferentní. Tlačenice kolem kazatelny jest vzácnější. Chodí se s očima zavázanýma a ušima mimo kostel. Problém náboženský jest zatlačen do pozadí problémem hospodářským a politickým. Hlavní věc stala se vedlejší a vedlejší hlavní.

Náboženská neutralita jest nemocí. Bloudí-li rozum, jest nemocen. Hájí-li rozum vášnivě blud, má horečku. Nemá-li však rozum již zájmu na pravdě, neodpírá-li jí ani, pak se může v určitém slova smyslu hovořiti o odumírání vyšší duševní činnosti.

To jest stav, k němuž, jak se zdá, dospěla evropská společnost. Již před stoletím, po otřesech velké revoluce, jeden hlas upozornil na tento povážlivý stav.

Pro vážného pozorovatele není trapným symptomem onemocnění v hloubce dunící hrom blížícího se převratu, ale toto otupělé omámení indiferentismu, tento spánek duchů. Srdce jest studené, puls nelze nahmatati. Oči jsou zamžené. Uši nahluchlé. Nervy nereagují.

Jest to stav lhostejnosti k tomu nejvyššímu a nejhlubšímu. Jest Bůh, anebo není? Jest Kristus synem Boha

živého, spásou světa, základem, bez něhož nikdo nestaví? Jest samospasitelná náboženská společnost? Jest touto církví katolicism, tudíž ne protestantism? Anebo jest jí protestantismus, a proto nikoliv katolicismus? Jest nebe a peklo skutečností?

Dnes se přechází kolem těchto otázek s pokrčením ramen a potřesením hlavou k dennímu pořádku. — Peníze a chléb, průmysl a obchod je bližší. Žije se, aby se jedlo. Žaludek jest ve středu člověka. Má se státi také středem vědy, politiky a hospodářství. Co se náboženství týká — nic nevíme, nic nebudeme věděti, nic nechceme věděti. To jest evropská spavá nemoc.

Náboženská neutralita prohlašuje bankrot rozumu. Rozum jest k tomu, aby vyšel vstříc pravdě, ne aby se jí vyhnul. Rozum jest zde, aby se podrobil pravdě a vzepřel se bludu. Rozum, jenž není hledačem pravdy, není rozumem. Člověk, který už nechce hlavy užívati, ztrácí v jistém slova smyslu právo na čestný název: člověk. Lhostejnost k pravdě jest bezduchost, bezduchost jest zvířeckost. Lhostejnost k tomu nejnutnějšímu jest jako samovražda vyšší přirozenosti.

Náboženská neutralita prohlašuje bankrot srdce. Býti neutrálním, znamená býti bez srdce. Srdce není nikdy neutrální. Srdce jest tak málo neutrální jako oheň. Srdce jest vždy pro nebo proti. Chová ke všem lidem a věcem na světě buď sympatii nebo antipatii. Zdraví a lituje, směje se neb pláče, miluje neb nenávidí. Ale neutrální není nikdy. Kdo vyžaduje neutrální srdečnost neb srdečnou neutrálnost v náboženství, žádá nemožnost, srdce bez srdce, srdce bez lásky neb nenávisti.

Neutralita náboženská jest náboženským zločinem. Bůh jest pravda. Každé jeho slovo jest moudrostí, krásou, dobrotou, životem a sluncem. Mluví-li Bůh, musí veškeré stvoření slyšeti, věřiti, klečeti, jednati. Když se nejvyšší Inteligence chápe slova, bylo by nejvyšším stupněm opovržení zády se obrátiti, uši zavříti, i když se toto opovržení halí v plášť vědecké neutrality. Neutralita k pravdě a lži, dobru a zlu, Bohu a ďáblu,

Církvi a sektě znamená vždy ve skutečnosti vyhlášení války Bohu. V tomto případě jsou všichni neutrálové — nepřáteli.

Tak píše Donoso Cortes: Neříkej, že nechceš bojovati. V tom okamžiku, kdy to pravíš, bojuješ. Neříkej, že nevíš, na kterou stranu by ses měl dáti. V témže okamžiku přikláníš se k jedné straně. Neubezpečuj, že chceš být nezávislým. Myslíš-li, že jím jsi, už jím nejsi. Netvrď, že se chceš zachovati lhostejně. Jest to směšné. Jakmile jsi vyslovil slovo: lhostejně, přidal jsi se na jednu stranu.

V šestitisíciletém boji mezi Bohem a ďáblem jest neomylně každý, kdo obhajuje neutralitu, na straně ďábla. Všichni jsou protivníky Boha, Krista, Církve, kromě přátel. Všichni jsou proti nim, vyjímaje ty, kteří jsou pro ně. Všichni rozptylují, vyjímaje ty, kteří shromažďují.

V důsledku toho jest každá náboženská neutralita ohlášením boje proti katolické pravdě. Každý neutrál opakuje úlohu Piláta. Aby nemusel říci ani Ano — ani Ne, ani osvoboditi, ani odsouditi, táže se: Co jest pravda? Pak staví Krista vedle Barabáše-lupiče. Jest nemožno, dáti více najevo zdání neutrality. Ale v této neutralitě spočívá největší zločin, který byl kdy jménem neutrality spáchán. I kdyby Kristus nebyl býval ukřižován, dospěje-li se jednou k této neutralitě, jest cesta na Golgotu krátká.

Náboženská neutrálnost, nerozhodnost mezi Bohem a ďáblem, byla moderním liberalismem vnesena do veřejného života. Liberalismus jest vládnoucím politickým a sociálním systémem. Bez ohledu na některé ubohoučké zbytky ze starých dobrých časů, nemá už u dnešních stran křestní list skoro významu. Církev a sekta, pravda i blud mají stejné právo. Politika jest vybudována na principu náboženské neutrality. Jako u nebožtíka Piláta! Kristus a Barabáš vedle sebe! Buď je to lhostejnost mlčení, které do náboženství nechce mluvit, anebo výslovný indiferentismus stejné oprávněnosti obojího.

Co se školy týká, jest dnes většinou, aspoň podle jména, bezkonfesní. Církev v ní už nemá vlivu, odezíráme-li od náboženské výuky. Katolické dítě dýchá tento vzduch po osm let. Následky jsou neomylné a nedozírné. Indiferentismus, oficielní lhostejnost školy k pravdě, plodí materialismus. Materialismus-socialismus. Socialismus-bolševismus. Jsou to logické nepřetržité články v rodokmenu bludu.

Mládež už nevěří tomu, co se jí káže každou neděli, ale tomu, co se jí káže po šest dnů v témdni. Škola vítězí nad Církví, indiferentismus nad věrou. Není potřebí kulturního boje, abychom šli se světa vyhlazeni. Zásada bezvyznání béře nám na cestě klidného vývoje vše, co zázrakem milosti není zachráněno.

Co máme dělati? Musíme náboženskou neutralitu, tuto evropskou spavou nemoc, nejdříve přemoci sami v sobě. Musíme, když už jsme se stali pořád jen spíše rukou a žaludkem, státi se zase duchem, a s největším zájmem věnovati se každému slovu, které vychází z úst Božích.

Musíme, když jsme opět našli neztenčenou katolickou pravdu, milovati ji s celou duší, a Barabášův blud — pravím blud — ne bloudícího, celou duší nenáviděti. Chceme setřásti každou neutralitu, to jest každou bezcharakternost.

Co se týče protivníků, chceme jim říci toto: Raději otevřený boj než nečestnou neutralitu. Nemůžete-li milovati, pak nenáviďte. Nemůžete-li býti teplými, buďte studenými. Nechcete-li býti pro nás, buďte proti nám. Buď mír nebo válku. Ale pryč s ducha ubíjející, muže kazící, nepravdivou neutralitou! — Tak budiž!

Nákolník a brzda.

Za onoho času přišli modernisté k papeži Piovi. A jeden z nich, vysokoškolský učitel, tázal se ho, aby ho pokoušel: Svatý Otče, které jest nejmodernější přikázání v zákoně? Pius k němu pravil: Milovati bu-

deš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vší mysli své a ze vší síly své. To jest nejnaléhavější a nejmodernější přikázání.

I odešli modernisté velmi smutni domů, každý do své vlasti. Neboť věděli, že papež nesmlouvá, že u něho politika Kříže zatlačuje do pozadí všechny úvahy lidské diplomacie. Neznám ničeho v Písmě svatém, co by na pohled znělo tak nevinně, ve skutečnosti pak tak neúprosně, jako přikázání lásky, z něhož, jak se zdá, znají mnozí křesťané jen vybledlý překlad konečné věty. Neznám, co by s tím, co se nazývá modernismem a co jest příměřím a spojenectvím s duchem času, stálo v ostřejším rozporu, než přikázání o naprosté lásce.

Co praví poloviční katolicismus?

Mlčme!

Nemluvme pořáde o našich tvrdých pravdách, o našich neúprosných přikázáních, o našich nesympatických zařízeních, o našich osobivých právech. Pomlčme o utrpěném bezpráví, o vyloupených klášteřích, o vypuzených řeholích, o zakázaných průvodech, o církevním státu a o znovuzřízení neodvislosti a svobody pro nejvyšší hlavu Církve.

Mlčme, když jsme odstrkováni ve státě, ve škole a v společnosti. Mlčme k dějepisným lžím učitelů, k útokům tisku, nepřístojnostem v úřadě a dílně! Nevytáčejme se! Jsme v minoritě. A stavovskou ctnost menšin, kterou si lidé zasluhují ochoty, jest skromnost, povznešenost.

A mluvíme-li, mluvme jen při slavnostních příležitostech, abychom alespoň někdy zdůraznili své stanovisko. Nemluvme všude, ne mnoho a ne příliš nahlas!!

Jsme t a k é katolíci! Tak dobří jako jiní. Chceme jimi zůstati. Ale uznáváme katolicismus spíše tichý, skromný, snášelivý, uctivý než hlučně vystupující, rázně vyzývající. Přijdeme dále. Dosáhneme více. *Mlčme!*

Co jest důsledkem této taktiky? Nejdříve se mluví tiše, a pak tu a tam se ustoupí a pak již vždy. Pak se na pravdu a právo zapomene, pak se vydá ve psí, konečně se popírá. Děti již o nich nic neslyší. Vyrůstá

pokolení, kterému určité pravdy budou cizí, zaostalé, zbytečné. Mlčící katolicismus stane se spícím, spící umírajícím, umírající mrtvým.

Co praví polovičatý katolicismus?

Čekejme!

Polovičatý katolicismus mluví mnoho o příznivých chvílích, vhodných momentech, o přihlížení k poměrům. Promarňuje drahocenný čas zkoumáním, uvažováním, znovu promýšlením, neukvapováním, vrácením věcí všelijakým komisím, a jak se ta všechna krásná slova pomalých a pomaloučkých jmenují.

A to se děje v době, ve které se všechny základy otřásají, všechny hráze praskají, všechny závory lámou. Zatím co se všech koutů plameny šlehají, sedíme na pohovce a trpělivě vyčkáváme lepších dnů, v nichž protestantismus nebude již protestovati, svobodní zednáři budou humanitou oplývati, socialisté budou autoritu, rodinu, soukromé vlastnictví uznávati, tedy až špatné nebude již špatným a nepravé nebude již nepravým. Jak jsme dětinští!

Vše má svůj čas. Každá hodina se nehodí pro každé dílo. Ale něco jiného jest, odsunouti čas k útoku, něco jiného, potřebné přípravy k útoku zanedbati. Pro vojenskou pohotovost není nikdy dosti času. Tajemstvím úspěchu jest býti pět minut dříve připraven, než boj započne. Obyčejně však boj začíná dříve, nežli se tuší.

Jest také bláhové očekávati od budoucnosti, že nám bez práce setřese do klína ovoce úspěchů. Protivníci nám vždy dají jen to, co musí, t. j. co si my nebo okolnosti na nich vynutíme. Nemůžeme proto nikdy věřiti v spravedlnost svých nepřátel. Buď jsou naši nepřátelé nespravedliví, protože jsou našimi nepřáteli, anebo se stanou spravedlivými a proto i našimi přáteli.

Proto nečekejme! Čas spěchá. Konejme povinnosti, které na nás vyžadují křest a biřmování!

Co praví polovičatý katolicismus?

Jednejme společně!

Rozpusťte fronty! Zničte zbraně! Zbořte pevnosti! Heslem budiž: jednati vedle sebe a společně, místo proti sobě. Všichni, kteří jsou dobré vůle — a svět jest jich plný — mají si podati ruce k jednotné frontě strany pořádku.

Tedy interkonfesionalismus místo konfesionalismu, doba společného postupu místo odděleného postupování. Vyloučení náboženství z politiky, z hospodářství, školy, vědy, umění!

Není většího nebezpečí pro Církev než vyloučení jejího vlivu ze všech tak zvaných neutrálních oborů, jak se to krásné slovo jmenuje. Jen tak pokračujte! Jen při všem buďte a všude ustupujte z neutrálních oborů, vy polovičatí! Ale pak musíte slyšeti pravdu, kterou vám napsal do památníku velký Pius:

Vyloučíme-li náboženství z jediné činnosti života, na příklad z hospodářského snažení, bude brzo vyloučeno také z ostatních otázek praktický život sledujících. A tak se brzo a nejkratší cestou dospěje k akonfesionalismu, to jest k popření všeho náboženství.

Co praví polovičatý katolicismus?

Vycházejme vstříc!

Kateřina Emmerichová viděla jednou ve zjevení Církev jako majestátní dóm. Před hlavním vchodem zela hluboká propasť. Na druhé straně propasti netrpělivě čekal veliký zástup lidstva, který by byl rád vstoupil do svatyně, jen kdyby ho propasť neoddělovala.

Ale kněží si věděli rady. Šli do chrámu, lámali kus po kuse z hlavního oltáře a házeli tím získané mramorové balvany do propasti, až se naplnila.

Nyní bylo vyhráno. Propasť překlenuta. Čekající se vyřítili s jásotem přes vyrovnanou propasť, pozdravujíce kněze jako přátele lidu, obě strany si padly do náručí a plakaly láskou a radostí, neboť zmizely protiklady. V triumfu se táhlo do svatyně.

Když však se přihlédlo blíže, hle, scházel svatostánek. Co platno jest býti smířlivým, vydáme-li při tom v šanc sami sebe? Přestáváme-li býti tím, čím jsme? Velký papež míru Lev XIII. jednou pravil:

„Nic neuškodilo Církvi tak velice, jako toto věčné vycházení vstříc.“ Prohráváme při tom vždy my.

Co praví celý katolicismus?

Co praví Kristus? Milovati budeš Pána Boha svého z celé duše své, z celého srdce svého, ze vší síly své To jest první. To jest největší.

Ať tomu říkají přehánění, přepjatost, jednostrannost. Jest to hlavní přikázání křesťanské. Celé srdce, celou inteligenci jednomu a jedinému. Jsi Boží. To jest účel tvého života. Státník, průmyslník, bankéř, sedlák, dělník může a smí míti jen tuto jedinou životní úlohu.

Veškeré moderní vědy, veškeren moderní průmysl, veškerá moderní politika, jakmile na toto zapomene, bloudí. Proto nikdy nebudeme mlčeti, kde se na toto „jediné“ zapomíná. Nebudeme nikdy čekati, kde se toto „jediné“ musí říci. Nebudeme nikdy spolupracovati tam, kde toto „jediné“ není středem. Nebudeme nikdy smířliví tam, kde z toho jen čárečka jest obětována.

Jsme lidé. Budeme proto vždy za svými ideály pokulhávati. Ale naproti rozplizlému, zbabělému katolicismu aspoň víme, co náboženství jest, a pravíme s P. de Lagarde: Jest všude, nebo nikde. Jest vše aneb nic. Jest císařem neb žebrákem. Jest duší neb mrtvolou.

Pryč se zákolníkem a brzdou! Jedeme-li vzhůru, nepotřebujeme jich. Evangelium a ctnost — jí neznají.

Laické kněžství.

Jest teď, jak se jednou vyjádřil Pius X., doba duševní anarchie, v níž se každý tváří, jako by byl učitelem a zákonodárcem. V černošských oblastech amerického jihu nezřídka se stává, že nějaký bosý černoch najednou počne kázati s výkřikem: „I have got a call!“ Byl jsem povolán! Tento druh laického

kněžství, v kterém každý stanoví o nejtěžších základních otázkách života svou vlastní theorii, jest nyní zaveden nejen v amerických čtvrtích černošských, nýbrž i na vysokých školách, učitelských ústavech, radničních síních a veřejných schůzích. Všichni mluví o všem.

Otázka, která před 1900 léty byla položena Janovi, byla by dnes velmi na místě. Kdo jsi ty? Ale málokteří by byli tak čestní, že by vyznali: Já nejsem Mesiáš. Nejsem prorok. Nejsem učitel a zákonodárce. Jsem jen hlas, ozvěna jiného, připravuji cestu, nehoden vykonati nejnižší službu osobního sluhy, t. j. rozvázati řeménky u obuvi tomu Velikému, který přijde. Pravíme, že jsme křesťany. Tomu-li tak, musíme mysleti, mluviti a jednati jako on. Musíme se pokládati za žáky, a jen za žáky. Musíme se osvoboditi od nekatolického bludu, že jsme všichni vůdci a zákonodárci. Nejsme jimi.

Lidu nepřináleží náboženský a mravní učitelský úřad. Nemá práva rozhodovati, co jest pravdivé a co jest dobré. Vyřknu nyní urážku veličenstva, která jest největším hříchem liberálního století a proto u žádného soudu tohoto světa nebude prominut, ani u soudu publika, ani u soudu redaktora, ani u soudu profesora. Tato urážka veličenstva, větší než každé rouhání, a každá potupa hlavy státu jest: Lid nemůže býti učitelem a zákonodárcem, protože jest nevědomý. Nepravím, že by nebylo mezi lidem, a to mezi lidem prostým sedláků a dělníků, mezi lidem stavu středního a mezi vyššími třídami inteligentních a vzdělaných lidí, zdravého úsudku a vytříbené mohoucnosti myslící. Tvrdím jenom, že převážná většina lidu i ve věku všeobecného školského vzdělání jest neschopna rozhodovati o těžkých otázkách náboženství a mravouky, práva a zákona.

Nikdo však nemá práva rozhodovati, jen ten, kdo ví, kde je pravda a kde je právo. Nikdo neví, kde jest pravda a právo, než ten, kdo k nim dospěl vážným přemýšlením a hlubokým studiem. Velmi málo pravd jest na bíledni. Nikdo nemůže některou otázku dů-

kladně studovati, nemá-li určitou míru vzdělání a času. A toho obojího nemá velká většina lidu. Na ní tedy jest dáti se poučiti, býti žáky, věřiti těm, kteří vědí, ale ne vztýčením ruky nebo volebním lístkem hlasovati o nejdůležitějších problémech veřejného života.

Dnešní přepjatá demokracie a všeobecné hlasovací právo lidu, které nerozlišuje, jest proti rozumu a bezpečnosti státu, protože se příčí rozumu, aby slepí cestu ukazovali a nevědomí si osobovali úřad soudce. Všeobecné hlasovací právo o důležitých otázkách života jest jen tehdy bez nebezpečí, když lid, dříve než jde odevzdati lístek, jako žák sedí u paty katolické kazatelny, aby pak jménem Církve, s hlasovacím lístkem v ruce dopomohl proraziti pravdě a právu; jako žák, ne jako učitel, jako ten, který katechismus veřejně odříkává, ne jako ten, který chce míti poslední slovo. Kazatelna není na ulici nebo na trhu. Kazatelna jest v kostele. Tam se pronáší první a poslední slovo.

Nemá-li lid učitelského úřadu vůbec, nemá ho zvláště ženský svět. Jednou měla žena v ruce osudy celého člověčenstva. Její hlas rozhodl o štěstí a neštěstí tisíciletí a miliard lidí. Zda vykonala své hlasovací právo k spáse lidského pokolení? Ne. Od té chvíle mají všichni rozumní mužové dosti na ženském právu hlasovacím pro celou budoucnost. Ona chtěla míti první slovo. O své újmě rozhodla ve stínu zapovězeného stromu, netázala se Adama, hlavy, o radu; neposlechla rozumu a svědomí, nýbrž dala se vésti vnějším zdáním a hezkou řečí.

Po Evě přišla ještě jednou jedna žena na řadu, aby rozhodujícím způsobem zasáhla do světových dějin. Učinila to slovy: „Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.“ Maria se netlačí do popředí. Nechce veřejně vystupovati. Nechce vésti slovo, jak to učinila Eva. Chce mlčky, v pozadí stojíc, sloužiti. Tím zachránila svět. Ženský svět musí dnes voliti mezi disputující Evou a dětinně pokornou a zbožnou Marií. Je-li pro

Evu, rozhodne se ve prospěch ženského hlasovacího práva, je-li pro Marii, proti němu.

My vůbec klademe příliš velkou váhu na spolurozhodování a právo na diskusi. Co jest platno věčné disputování, mluví-li lidé, kteří věci nerozumějí. Co pomáhá výměna názorů, záleží-li v tom, že každý chce získati průchod svému názoru? Kdysi lidstvo věřilo. Od 400 let disputuje. Máme od té doby jasnější pojem o velkých pravdách, náboženských, politických a sociálních? Nikoliv. Věčné mluvení sem a tam má obyčejně za následek, že konečně nevíme, na čem jsme.

Bylo neštěstím, že lid, také katolický lid, propadl nákaze touhy po disputaci, a je novým neštěstím, že i ženy mají býti nyní sváděny, aby jako muži mluvily a hlasovaly o všem, čemu nerozumějí. To není katolické. Katolické jest, přemýšleti, ptáti se, když něco nechápeme, a dáti na radu toho, kdo něčemu rozumí, a pak říci: Credo, věřím. Kazatelna jest obyčejně postavena na straně ženského oddělení, ale učitelský úřad není ženským úřadem. Ženy mají ve shromáždění mlčeti. Není jim dovoleno mluviti. Ale mají býti poddány, jak také Zákon praví. (1. Kor. 14. 34.)

Jako není náboženský učitelský úřad úřadem lidu a žen, není také úřadem učenců. Učení mají úlohu učiti lid. Jsou jeho rozenými vůdci. Ale jen pod tou podmínkou, že se chovají naproti Církvi jako pokorní a poslušní sluhové. Jest nejvznešenějším úkolem katolických státníků, poslanců, úředníků, právníků, redaktorů a jiných vlivných osob víru vyznávati, zvěstovati a obhajovati a panující bludy vyvraceti. Mají však tak činiti, jak Lev XIII. ve svém okružním listě o povinnostech křesťanských občanů zdůrazňuje, aniž by si osobovali práva církevního učitelského úřadu, jsouce spíše jeho ozvěnou.

Katolický spisovatel má nepochybně ve věku tisku obrovský význam, ale nemá práva v moci božské autority předstoupiti před lid a říci: Kdo mně nevěří, jest zatracen. I kdyby katolický řečník svou výmluv-

ností najednou celý národ získal, — nemluví ve jménu Božím. Nemá první a poslední slovo ve věcech, které souvisí s náboženstvím a morálkou. Musí se, nežli vystoupí na jeviště, poraditi se svým katechismem. Svá slova musí podříditi neomylnému úsudku Církve.

Jest to jistě pro katolického státníka a redaktora, který vdechuje moderní liberální vzduch, obětí, ale jen pod podmínkou nejtěsnějšího spojení s církevním učitelským úřadem má právo jmenovati se vůdcem katolického lidu. Jinak se stane jeho svůdcem. Úřad, učiti národy, a to jako učitel učiti, nebyl nikdy Kristem svěřen politikům, sekretářům a profesorům. Úřad katolických politiků jest úřad žáků, kteří se své úloze dobře naučili a před lidem ji odříkávají. Nesmí vystupovati jako mesiášové a proroci.

Náboženský učitelský úřad jest výhradně úřadem katolické Církve. Nikdo jiný na světě nemá práva jménem autority předstoupiti před lid. Jedině Církev má právo, věc definitivně prohlásiti za blud, a odsoudí-li ona, nemá nikdo na světě práva ho obhajovati. Všichni lidé bez výjimky, i králové a vlády musí choditi k ní do školy. Proti ní jsou všichni lidé jen žáky. Je světlem světa, velkým světlem pravdy, které Bůh na obloze postavil, aby osvěcovalo všechny lidi, kteří přicházejí na tento svět.

Náboženský úřad učitelský jest výhradně úřadem katolické Církve, protože nikdo mimo ní není v plném držení pravdy, protože nikomu, jen jí bylo řečeno: Budu prositi Otce, a on jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstal na věky, Ducha pravdy. (Jan 14, 16.) Učitelský úřad náboženský jest výhradně úřadem katolické Církve, protože katolická Církev sama jako učelivá žákyně vždy seděla u nohou věčné Pravdy, Syna Božího. Každé slovo pravdy, které vychází z úst Církve, vychází z úst Ducha Svatého. Každé slovo, které vychází z úst Ducha Sv., vychází z úst Syna, každé slovo, které vychází z úst Syna Božího, vychází z úst Otce. Lumen de lumine! Světlo ze světla! Jest jen jedna Církev učící, protože jest jen jeden

Duch svatý, jeden Duch svatý, protože jest jeden Syn Boží; jeden Syn Boží, protože jest jen jeden věčný Otec. Jeden Bůh, jedna Církev, jedna pravda, jeden učitelský úřad. Vše, všecko ostatní na světě musí do školy. Všechno!

Musíme zase věci urovnati. Musíme přestati tvářiti se, jako bychom byli učiteli, jsme-li jen žáky. Býti žákem není hanba. Největší ctí lidského ducha jest, že smíme seděti, učíce se u nohou věčné Pravdy. Opakuji: Lid, nevyjímaje ani těch, jimž se říká akademicky vzdělaní, jest žákem svého biskupa a faráře. Ani tento ani onen nemá proto důvodu pyšně shlížeti na ostatní. Učí jen tomu, čemu se naučil, zvěstuje jen to, co slyšel.

Biskupové a kněží musí býti učelivými žáky nejvyššího pastýře a jen pak mají právo, mocí autority předstoupiti před své stádce a mluviti jako ten, který moc má. Ale ani papež není ničím jiným než prvním žákem Ducha Svatého. Rozdíl mezi lidem a knězem, knězem a biskupem, biskupem a papežem záleží v určitém smyslu v tom, že jeden sedí o jednu třídu níže než druhý. Škola však jest stejná. Jeden jest náš učitel — *Kristus!*

Co musíme činiti?

Orel trunský často nás zapřísahal, — laik kněze, — abychom psali a kázali články vyloženě náboženské. Doba dává mu za pravdu. Tak budiž!

Co si počíti? Země se otřásá. Vody potopy světa stoupají stále výše. Hráze se trhají. Umění diplomatů selhává. Nedají nám ani chleba ani míru. Co počíti?

V této době všeobecné bezradnosti přichází Ježíš a tvrdí: Amen, pravím vám, začkoliv budete prositi Otce mého ve jménu mém, dá vám. Proste a obdržíte. Jsme tací, kteří praví: Není tomu tak. Prosíme a nedostáváme! Hledáme a nenalézáme! Tlučeme a není nám otevřeno! Vody potopy neopadají, země se nepřestává otřásati. Vše zůstává při starém.

Co počíti? Jsme čtyři třídy rádců. První třída praví: Modlete se! Druhá třída: Pracujte! Třetí třída: Modlete se a pracujte! Čtvrtá třída, nejslabší ze všech, praví: Modlete se, pracujte a čiňte pokání! Kdo má pravdu? Co počíti?

Radí nám, abychom se modlili. Řeklo se nám, že vítězství můžeme docíliti jen na kolenou. Řeklo se nám, že modlitba jest nejdůležitější ze všech diplomacií. Jeden z největších politiků 19. století nevěděl po všech zklamáních a nezdarech nic jiného, nežli to jediné: Ti, kdo se modlí, konají pro svět více, nežli ti, kteří bojují. Jde-li to se světem s kopce, příčinou toho jest, že jest více bojovníků než modliteb.

Kdybychom mohli vniknouti do tajemství Božího, užasli bychom, jak podivuhodné jsou účinky modlitby. Aby svět byl v rovnováze, jest potřebí určitého, jen Bohu samému známého poměru modlitby a práce. Věřím a jest mým pevným přesvědčením, že kdyby jediný den a jedinou hodinu dne země nevysílala modlitby k nebi, ten den a ta hodina by byly posledními celého vesmíru.

Nemůžeme výše oceniti význam modlitby, než jak učinil tento omilostněný diplomat. Dobře! Modlili jsme se! Nesmíme tvrditi, že jsme se modlili velmi mnoho a velmi dobře, ale nechť, přece jsme se modlili. Modlili jsme se všeobecnou modlitbu. Použili jsme růžence. Byli jsme u společného sv. přijímání. Vyvolali jsme mezinárodní prosbu dítek, obětujících svaté přijímání. Uspořádali jsme pouti. Všeho jsme použili, abychom přinutili nebe k smilování.

A nebe zůstalo němé! Bůh neodpověděl! Nepřihlížíme-li k některým malým zázrakům a vyslyšením: velký zázrak se nestal. Válka a hlad nepřestávaly. Horoucně žádaný mír nepřišel. A nyní jest tomu již devět let. Na celé čáře jsme poraženi! Co počíti? Stávkovati budeme! Povedeme všeobecnou zemskou a světovou stávku v modlitbě! Modlení nic nepomáhá! Tak se mluví.

Ještě jednou, nechceme tvrditi, že mnoho a všude zbožně, důvěrně a vytrvale v tomto století byla mod-

litba konána tam, kde prožíváme moderní krisi odpadlickou, všeobecného boje kulturního, válek a revolucí. Nepřipouštím, že vytrvalý a úsilovný všeobecný útok modlitby národů měl neúspěch. Ale přiznáváme: Modlili jsme se a neobdrželi jsme!

A nyní přišla druhá třída rádců a pravila: Zkusme to jinak. Pracujme! V před katolické akce! Nebuďte línými služebníky, kteří své hřivny zakopávají a ve všem spoléhají na Boha. Bůh dal vám kapitál, abyste z něho těžili. Bůh vám dal rozum. Užívejte ho! Bůh dal vám vůli. Použijte jí! Bůh dal vám ruce. Hněte jimi! Bůh dal vám nohy. Pohněte nimi! Pomoz sobě a Bůh ti pomůže! Jděte k osudí! Politisujte! Zakládejte spolky! Stavte spolkové domy! Rozšiřujte dobrý tisk! Pěstujte sociální politiku! Apoštolát! Agitaci! Propagandu! To jest, co nás spasí! Jsou doby, kdy nestačí modlitba!

Vše to jsme dělali. Již dvacet let panuje ve snaživějších a vzdělanějších kruzích Německa, Rakouska, Francie, Belgie, Anglie, Italie a Švýcarska opravdová katolická horečka zakládací Mnoho jsme se učili, mnoho psali a tiskli, mnoho mluvili a politisovali. Nepočítané miliony jsme vyžebrali a obětovali na společnou věc. Nadpřirozené prostředky k obnově člověčenstva jsme mezitím spíše zanedbávali. Nemodlili jsme se již tolik. Nepřicházel již tak často večer v našich rodinách sv. růženec. Nezpovídali jsme se již tak často. Neměli jsme na to čas pro přílišnou agitaci, propagandu, pro samé schůze a zasedání.

A účinek? Nedá se popříti, že mnoho dobrého bylo akcí katolickou dosaženo, mnohé zlo zamezeno. Výsledek však neodpovídá vynaloženým snahám. — Politikou, tiskem a činností spolkovou nezískali jsme ani jediné země pro věc katolickou Zátopa přec jen pronikla. Naše hráze byly příliš slabé. Druhá methoda „především práce“ nemůže býti správnou. Jistě ještě něco schází.

Protože zkušenost nedává za pravdu ani prvnímu, ani druhému návrhu, přicházejí přívrženci třetího názoru, který obsahuje to, co jest dobrého a pravdivého

z prvního i z druhého. Spojují modlitby s katolickou prací přítomnosti, nadpřirozené s přirozeným, pomoc Boží s pomocí lidskou. Není pochyby, že jest něco dobrého modlící se katolicismus, spojený s katolicismem politisujícím, noviny píšícím, spolky zakládajícím a řečnícím.

Jest protestem proti líným a dobromyslným, kteří zakládají ruce do klína, nemodlí se růženec a čekají, až Bůh učiní zázrak. Jest dokonce protestem proti těm, kteří mezi námi modernisují, myslíce, že můžeme spasit svět jedině přirozenými prostředky bez prostředku milosti naší Církve, bez modlitby, zpovědi a svatého přijímání. Taktikou Církve bojující jest: V jedné ruce růženec, ve druhé meč.

Nemůžeme popírati, že máme katolíky, kteří s růžencem a mečem zároveň mluví, píší, politisují, agitují. Jejich počet není veliký. Ale jsou. A vykonávají věci veliké a nesmrtelné. Jejich jméno bude stále žíti v dějinách jejich země a Církve. Zasadili liberalismu, socialismu, otravujícím národy, mnohou pádnou ránu, mnohé bloudící a klesající odtrhli od propasti. Ale nespasili svou vlasť. Nepřemohli panující časové bludy. Nikde opravdově a rozhodně nezvítězili. Nikde nezřídili sociální království Krista na troskách svobodného zednářství. Potopa přece přišla. Jistě ještě někde něco chybí.

Čtvrtý návrh k záchraně zní: Pracovati jest dobré, modliti se lepší, pracovati a modliti se jest velmi dobré, svět však bude jedině spasen pokáním a prací a modlitbou spojeným. Co jsme dělali? Co máme ještě dělati? Když moderní potopa liberálního ducha víře nepřátelského všechny hráze strhla, vytáhli jsme tu a tam někoho z proudů. Tu a tam jsme zbudovali s nadlidskou námahou ochranné zdi a zachránili menší území od zničení. Měli jsme tu a tam malý úspěch. Dovedli jsme následky potopy, všeobecného odpadu zmírniti, především na poli sociálním, pojištěními a obecně prospěšnými, dobročinnými zřízeními.

Ale nikdy jsme vážně na to nepomýšleli, sestoupiti až ke zřídlům zla a zničiti příčinu na místě, místo, co

bychom jen neutralisovali následky. Nebojovali jsme proti duchu nevěry praktickým a sociálním návratem k Církvi. Nevyléčili jsme rodiny z morálky moderních světáků. Nekázali jsme na všech silnicích spravedlnost, lásku, čistotu a prostotu. Nechali jsme zaniknouti ve větru výzvu Matky Boží La Saletské a Lourdské k pokání. Nezpytovali jsme svého svědomí, nevzbudili jsme lítosti, nezpovídali jsme se, neobrátili jsme se, nedali jsme zadostiučinění. Zůstali jsme těmi starými. A jestli jsme plakali, nebyly to slzy z hloubky.

Bouře musela přijíti. Blesky musely býti. Příčinou všech Božích trestů odpad národů. To jest tak pravda, že kdybychom ve 24 hodinách konali pokání, což by bylo největším ze zázraků, změnila by se tvářnost světa ve 24 hodinách přirozenou nutností a zmizely by války, převraty, drahota, zemětřesení a mor. Tento zázrak se nyní nestane. Nebudeme činiti pokání a proto budou vody bídy, které se slévají z potu krve a slz národů, dále zem zaplavovati, aby ji očistily od kalu nepravosti.

Nuže: jsou tři cesty do zaslíbené země míru. Proste a obdržíte, pracujte a dosáhnete. Čiňte pokání a království nebeské se přiblíží. Modlili jste se, pouze jste se modlili, a když jste nepřijali, začali jste se Bohu rouhati. Pracovali jste, a když jste nedosáhli výsledku, zoufáte. Na hlavní věc zapomínáte. Čiňte pokání! Zpět k desateru! Zpět k sedmi svátostem!

Tajemství úspěchu.

Bůh nevzrůstá. Bůh nemůže růsti, poněvadž růsti znamená totéž jako státi se dokonalejším, a nekonečně dokonalá bytost nemůže se státi dokonalejší. Zcela jinak jest tomu u člověka. Člověk jest bytost nedokonalá. Není, čím by býti měl. Proto jest u něho přirozené, že roste, nerůsti jest nepřirozené. Člověk, který neroste ani tělesně, ani duchovně, ani duševně, jest zralý k smrti.

Církev jest společnost, která se skládá z lidí. Proto ta dvě známá podobenství z evangelia. Království nebeské jest podobno semeni hořčičnému, které člověk vzal a zasel na poli svém. Toto jest sice nejmenší mezi všemi semeny, ale když vzroste, stává se stromem, takže ptáci nebeští přilétají a bydlí v jeho ratolestech.

Církev musí růsti anebo zemříti. Jest důležito věděti, co jmenujeme vzrůstem Církve a za jakých okolností nastává. Chceme-li věděti, jak Církev, která jest stále žijícím Kristem, na venek a vnitřně roste, musíme uvažovati, jak se vyvíjela v dobách apoštolů a prvních křesťanů. Životní zákony jsou stejne, tehdy jako dnes. Církev roste jak rostla na počátku, nebo neroste vůbec.

Vzrůst Církve jest nezávislý na světské vědě. Kristus se stal ve všem podobným lidem, mimo hřích. Přesto neslyším, že by byl navštěvoval obecnou školu svého rodného města Nazaretu nebo v době svého vypovězení nějakou v Egyptě. Nedovídáme se, že by byl obeznámen v literatuře svého času. Zaměstnávaje se výchovou věrověstů, nevybral si vzdělaných rabínů neb učitelů zákona. Nevyžadoval pro apoštolát gymnasia, maturity, filosofie, započal ihned tříletým kursem theologie, tedy tím, co musíme věřiti a konati, abychom přišli do nebe.

Jak přemohli apoštolové Jerusalem, Alexandrii, Řím, Athény, tehdejší střediska moudrosti světské? Ne tím, že imponovali obsáhlou vzdělaností, úžasnou znalostí řečí, strhující výmluvností, důkladnou sociální školeností. Ne tím, že dovedli duchaplně hovořiti ve společnosti o všech možných věcech světa. Vyvolil Bůh bláhové ze světa, aby moudré zahanbil, praví sv. Pavel.

Co jest platno mnoho věděti? Zde nejde o příliš velkou vědomost jako spíše o dětinnou víru, že Ježíš jednorozený Syn Boží, byl ukřižován, umřel, třetího dne vstal z mrtvých, sedí na pravici Boží, odtud přijde soudit živých i mrtvých. Vše to jsou věci, jimž profesoři zrovna tak málo rozumějí jako děti. Získalo-li

prvotní křesťanství, aniž bylo příliš zdůrazňovalo vědu, celé země, počítaje v to i muže velké učenosti, nenásleduje z toho sice, že věda jest něčím zlým, nýbrž, že Církev i dnes bez učenců, ano i proti učencům může zvítěziti.

Vzrůst Církve jest nezávislý na penězích. Říká se: Peníze světem vládnou. Snad. Ale jisté jest, že peníze nevládnou nebem. Evangelium po této stránce neponechává místa pochybnosti. Lidstvo bylo spaseno milostí Boží a drahocennou krví Spasitelovou. To jest základní učení křesťanství. Co by se bylo stalo, kdyby Kristus, jemuž vše náleží, protože skrze něho všechno učiněno jest, byl dal penězům nějaký vynikající význam v díle vykoupení? Celý svět by byl řekl, že Kristus vykoupil svět penězi.

Nikdo by již nevěřil v triumf Kříže. Křesťanství však nemá obchodního základu. Nebyl to obchod. Jako křesťanství nevděčí penězům při svém vzniku, tak by tomu mělo býti i v jeho dalším vývoji. Když Ježíš rozeslal své apoštoly, aby kázali království Boží, jaké jim dal k tomu prostředky? Byla to obrovská úloha. Obrovský úkol požaduje podle dnešních pojmů obrovského kapitálu. Kristus však nedal Petrovi do počátků ani skrovný petrský haléř. Nezařídil pro hlasatele víry pojištění: nemocenské, úrazové, starobní ani invalidní. Nezanechal milionového fondu k účelům misijním. Nezaložil s Lazarem a jinými bohatými katolickou banku, aby financovala duchovní správu a bohoslužbu.

Kristus zná jen jediný pramen, ovšem pramen nevysýchající, z něhož mají plynouti prostředky na vydržování a vydání na služby Boží, Boží prozřetelnost a obětavost věřících. Tak tomu bylo tehdy. — A taký musí býti i dnešní duch. Církev nesmí nikdy jako kupec mysliti, mluviti a jednati; nýbrž jako apoštol, hledající nejprve království Božího, vše pak ostatní očekává od Boha. Věc Boží není závislá na rentách zlatého telete, dnes právě tak jako dříve.

Vzrůst nebeské říše jest také nezávislý na vnějším lesku a vážnosti a politické moci. Základní zákon Bo-

žího řádu světového, jak právě P. Godhard Geiger vyvozuje, zdá se být tento: Všechna díla Boží jsou z ničeho, a tím právě se prokazují, že jsou dílem Božím. Proto Ježíš Kristus opovrhl při uskutečnění svého životního díla a při zakládání Církve všemi prostředky, jimiž po lidsku jedině velké věci ve světě se vykonají. Proto vyvolil za základní kameny své Církve muže, kteří před světem nebyli ničím.

My bychom to rozhodně byli udělali jinak. Protože velmi na tom záleží, abychom při vystoupení požívali blahovůle aneb aspoň určité sympatie směrodatných kruhů, byli bychom k tomu přihlíželi, aby apoštoly byli mužové, kteří byli dobře zapsáni u Heroda, Piláta a Augusta, aby byli, jak se říká, „persona grata“. Bylo by nám na tom záleželo, aby poslové víry vystoupili v bezvadném oděvu a osvojili si společenské mravy, které by jim usnadnily přístup do tak zvaných lepších kruhů a umožnily styk v salonech Říma a Athén. My bychom jistě nebyli opominuli nastávající věrověsty poslati do odborného kursu diplomatického.

Po tom všem není stopy ve vyučování, které dával Kristus svým učedníkům. A tak také Církev musela se zříci v prvních třech stoletích všech těchto přirozených prostředků, bohatství, vědy a státní pomoci, a přece rostlo sémě hořčičné a stalo se stromem zastiňujícím národy. Jest to důkazem, že pozemské statky, pozemské vědění, pozemská moc mají v nejlepším případě jen vedlejší význam pro rozšíření Církve a potom, že se jich nesmí tak úzkostlivě vyhledávati a že se nesmí tak houževnatě na nich lpěti.

Základem vzrůstu v říši Boží jest jedině milost, působení Ducha sv. v duši. Není, čeho by dnes v katolických kruzích bylo více zapomínáno, a čeho bychom při každé příležitosti nemuseli více připomínati. Moderní katolíci jsou v nebezpečí posuzovati vše příliš s lidského hlediska a věřiti, že všeho budou moci dosáhnouti lidskými, moderními prostředky.

Než smutné zkušenosti, kterých získáváme s ohromným vynaložením sil každého dne, dokazují, že život jest něčím, co se nedá při všem lidském důvtipu

napodobiti. Dítky Boží, praví sv. Jan na počátku svého evangelia, se rodí ne z vůle muže, ale z vůle Boží. Chceme-li, aby se osvědčovalo evangelium o rostoucím semeni hořčičném, musíme použíti pak více nadpřirozených prostředků, mše sv., svátostí a modlitby. Bez toho jest každá práce se strany katolické, ať už se jmenuje jakkoliv, planým cinkáním rolniček!

Ve světě nadpřirozena.

Dvojí evangelium zápasí o budoucnost. Evangelium moderního siláka nadčlověka a evangelium světce. Mezi těmito dvěma se rozhodne. Moderní nadčlověk chce býti orlem, hvězdou na nebi, sousedem slunce. Chce býti jako bohové vševědoucí a všemohoucí. Ve svém srdci hovoří: Chci vystoupiti na nebesa. Nad hvězdy Boží postavím svůj trůn. Nad výšky oblak. Roven budu Nejvyššímu.

To jest počátek evangelia podle sepsání Lucifera. Jeho Credo jest podle toho krátké. Má jen jeden článek víry: Věřím jenom v sebe. Amen! Moderní člověk jest nápadníkem koruny. Chce panovati. Věk demokracie nic na tom nemění. Králové jsou sesazováni, protože každý chce vstoupiti na trůn, aspoň jedno prkénko chce nazývati svým.

Druhé jest evangelium 8. prosince. Jeho začátek: Gratia plena! Dominus tecum! Milosti plná. Pán s tebou. Evangelium nadpřirozena! Jan líčí je ve svém zjevení: Žena sluncem oděná. Měsíc podnoží nohou jejích. Na hlavě její koruna z dvanácti hvězd.

Mezi tímto dvojím evangeliem jest nám voliti, mezi evangeliem Lucifera, evangeliem velikášství, jehož koncem jest zavržení, a evangeliem Neposkvrněné, evangeliem pokory, jehož zakončením jest nanebevstoupení. Máme všichni v krvi chtíti býti velikými. Otázkou jest jen, chceme-li přijíti k cíli cestou nezákonnou či zákonnou, revolucí či pokorou, pýchou či milostí. 8. prosinec ukazuje nám cestu. 8. prosinec

jest dnem milosti, dnem nadpřirozené velikosti, dosažené nadpřirozenými prostředky.

Musíš býti dítětem milosti. Musíš býti nadpřirozeným. Mohl bych říci v slavný den té, která potřela hlavu hadovou: Musíš býti celým jako matka tvá, charakterem neposkvrněným, rozhodným. Ale to by bylo málo. Nemám dnes práva žádati od tebe méně, než žádá od tebe Bůh. Toť jest vůle Boží — posvěcení vaše. Musíš se podobati matce své. Musíš býti svatým, který zcela žije v nadpřirozenu.

Křesťanství jest náboženství nadpřirozeného cíle lidstva a nadpřirozeného života. Jsme lidé. Člověk se skládá z těla a duše. Bytosti bez těla nejsou lidmi. Bytosti bez duše nejsou také lidmi. Tedy jedno s druhým. Tělo a spolu duše. To jest člověk. To jest přirozený člověk, jak na svět přichází. Ale to ještě není vše. Byli jsme, když jsme se narodili, zrozeni po druhé. Byli jsme znovu zrozeni z vody Ducha svatého. Byli jsme pokřtěni. Stali jsme se křesťany.

Kdo jest křesťanem? Jeden světec a učenec to řekl: Křesťan, to jest duše v těle a Bůh v duši. Jako tělo bez duše není člověkem, ale pouhou hnijící a rozpadávající se mrtvolou, tak duše bez Boha není křesťanem. Schází druhý život. Schází Bůh. Duše bez Boha má první život, přirozený život. Ale druhý život, který počíná křtem, jest ztracen. Opustí-li Bůh duši, nastává smrt, druhá smrt, nadpřirozená smrt, bezbožnost a hřích. Takovou bytost můžeme stále ještě nazývati člověkem, ale nemůžeme ji nazývati křesťanem, v pravém slova smyslu.

Pamatujme si dobře: Křesťan jest více než pouhý člověk nejen stupněm, ale i bytostí. Křesťan jest také více než dobrý člověk. Křesťan jest bytost, která nad přirozenost vyniká, jest to něco podstatně nového. nevýslovně velikého. Křesťan jest něčím nadpřirozeným, božským. To jest článkem víry. „Všem, kteří ho přijali, dal moc, býti syny Božími.“

V tom jest celý význam vykoupení, jak praví Augustin: Syn Boží stal se člověkem, aby se člověk stal rovněž Bohem. Stal se účastným lidské přiroze-

nosti, abychom my se stali účastnými přirozenosti božské. Kdo píše a mluví o tom, jak křesťanství podporovalo umění, vědu a časný blahobyt národů, a mlčí o tom božském životě v duši, který jmenujeme posvěcující milosti Boží, jest povrchním mluvkou a neví, co křesťanství jest.

Kdyby křesťanství proměnilo svět v ráj, ale nepodařilo by se mu Boha vštípiti do duše, bylo by kovem zvučícím a zvonem znějícím. Křesťanství jest náboženstvím nadpřirozeného života. Kristus jest duše v těle a Bůh v duši.

Viděli jsme, co jest křesťan: Bytost, v níž žije svatý Bůh. Kdo jest svatý? Křesťan, žijící zcela v nadpřirozenu. Křesťan, který žije zcela z Boha, v Bohu a pro Boha. Křesťan, který jest zcela proniknut proudy nadpřirozeného života, nadpřirozeného světla a nadpřirozené síly. Tedy někdo, kdo se podobá matce: Milosti plný! Plný Boha! Někdo zbožněný, někdo sluncem oděný a měsícem u podnoží nohou svých. Syn Neposkvrněné.

Chceme býti poctiví. Nechceme nositi škrabošky. Buďto hrajeme v Církvi divadlo, nebo je nám školou svatosti, celého nadpřirozeného křesťanství. Proč se máme rozpakovati říci to otevřeně? Musíme se státi svatými. Ne podivíny; ne kromobyčejnými, ale opakuji: svatými! Velký kardinál Mermillod prohlásil jednou ve vybrané společnosti: „Země existuje vlastně jen proto, aby po ní chodili svatí. Země jest, aby nám vydávala svaté. Staletí plynou jen proto, aby vytvářela svaté, duše, v nichž Bůh jest vším. Kdyby Bůh na této ubohé zemi nemohl již nalézti světců, víte, co by učinil? Vzal by ji a rozbil, jako neužitečné nářadí.“

Jsou dnes svatí? Jeden slavný apoštol naší doby má odvahu říci: „Žijeme v bouřlivé době, ale žijeme také v časovém období, v němž svatost podivuhodně kvete. Jest hodina skrytých, ale velikých a svatých duší. Jen tito svatí zachrání zem: Svaté děti, svatí otcové a svaté matky, svatí kněží, svatí státníci, svatí

řemeslníci, sedláci a dělníci! Synové Neposkvrněné! Plní milosti! Plní Boha! Nadpřirození!

Ano nadpřirození. Viděli jsme, že křesťanství jest náboženstvím nadpřirozeného cíle lidstva, k němuž nás vlastní silou nedonesou orlové rozumu a vůle. Viděli jsme, že křesťanství jest náboženstvím nadpřirozeného života již zde na zemi, onoho nadpřirozeného života, jehož počátkem jest posvěcující milost Boží a koncem svatost.

Křesťanství jest též náboženstvím nadpřirozených sil. Žádný člověk nemůže býti původcem nadpřirozeného života. Dáti život jest výsada, kterou si Bůh vyhradil. Všechny pokusy učenců, vyvolati umělou cestou sebejednodušší živoucí bytost, ztroskotaly a ztroskotají. Bůh jest bezprostředně stvořitelem každé jednotlivé duše. Tím více to platí o vyšším životě duševním. Žádný člověk nemůže stvořiti život nějakým prostředkem jakéhokoliv druhu. Toho nesvede žádné nadání, žádná výmluvnost, žádná moc, žádné bohatství světa. Jen Bůh to zmůže, a člověk nemůže docela nic jiného než sloužiti a býti nástrojem, prostředkovatelem milosti pro jiné.

Křtíme. Křtem přichází božský život do duše. Ale nedomýšlíme se, že jsme zdrojem života. Ježíš jest to. Dáváme rozhřešení. Rozhřešením se obnovuje v duši božský život. Bylo by šílenstvím připisovati to slovu lidskému. Ježíš jest to. Konsekrujeme. Proměňujeme chléb a víno v Tělo a Krev Krista. Nečiníme toho však z vlastní moci. Ježíš jest to. Kážeme. Kážeme-li, jsme přesvědčeni, že jest to něco jiného, než když jiní mluví. V našich slovech jest Boží moc. Ale víme, že ještě nikdy veškeré řečnické umění dohromady nevyvolalo ani jediného nadpřirozeného rozhodnutí. Byl to Ježíš.

On jest vinný kmen. My ratolesti. Veškerá míza milosti přichází od Ježíše. To jest článkem víry. Bez něho nemůžeme nic nadpřirozeného učiniti. Nic! Ani mnoho, ani málo — nic! Ježíš sám, Ježíš vše, bez Ježíše nic. Duchovní, kterýž by o této základní pravdě křesťanské nebyl zúplna přesvědčen, jest bludařem. Ale

nejen kněží musí tomu věřiti. My všichni musíme tomu věřiti.

Musíme býti nadpřirozenými. V nás musí býti přesvědčení, že svět bude obnoven jen nadpřirozenými prostředky a nadpřirozenými skutky. Nadpřirozené prostředky síly a života jsou svátosti a modlitba. Moderní svět věří jen v přirozené: v důvtip, nadání, energii, práci průmyslovou, technickou a obchodní, vědeckou, politickou a sociální. Žádné století nepracovalo ve všech přirozených odvětvích jako století devatenácté. Žádné století při tom nepodkopávalo stále víc a více víru v nadpřirozenou životní sílu milosti jako toto století liberalismu.

Idea nadpřirozena mizela vždy víc a více z činnosti vědecké, politické, sociální a hospodářské. Pracovalo se, jakoby Kristus nebyl nikdy řekl: „Beze mne nic nemůžete učiniti.“ Byli katolíci, kteří byli učenci, státníky, podnikateli, lékaři, řemeslníky, ale bylo málo katolických učenců, státníků, podnikatelů, lékařů, dělníků.

A co se stalo? Viděli jsme to 1. srpna 1914. Nadání se zhroutilo. Energie prohlásila úpadek. Čistě přirozené prohlásilo úpadek. Průmysl, obchod, politika, věda se octly na scestí. Selhaly. Stalo se, jak kdysi prorokoval Aggeus: „Mnoho sejete a málo sklízíte. Jíte a nejste nasyceni. Oblékáte se a nezahříváte se. Kdo vydělává mzdu, hází do měšce děravého. Přinášíte do domu a já to odvěji, praví Hospodin zástupů.“

Přirozené prostředky nestačí, aby lidstvo zlepšily Nejsou ani s to, aby je učinily šťastnějším.

Bůh vychovává od roku 1914 moderní lidstvo k pokoře. Chce je upamatovati na podobenství o vinném kmeni a ratolestech. Bez Krista nemůžete nic učiniti. Budete jako odříznuté ratolesti odhozeni a uschnete a budete spáleni. To bolí naši zlořečenou moderní hrdost. Ale ponaučení jest nutno. Nejvelkolepější činnost vědecká nebo veřejnému blahu sloužící jest bez posvěcující milosti Boží v očích Božích prací bezcennou. Věčnost nemá pro ni odplaty. Bůh jí nepotřebuje. Na nejvýše jako mrvy pro dobro. Nejskvělejší skutky křesťana, nejsou-li pomáhající milostí Boží vyvolány,

provázeny, oduševněny, proměněny, zbožněny — nemají ceny pro věčnost. Svatý Augustin by o těchto skutcích napsal: Grandes passus, sed extra viam! Velké kroky, však mimo cestu! Svatý Bernard má ve svém psaní papeži Eugeniu III., o této pilné činnosti, která zatlačuje život náboženský, ještě silnější výraz: Nazývá je occupationes maledictae! Práce proklaté! Jsme křesťané. Jsme nadpřirozeni. Tolik jimi jsme, kolik jest v nás milosti. Máme pracovati, ale práce nemá býti účelem, modlou, nýbrž službou Boží. Katolický podnik, v němž by přirozené mělo větší úlohu než nadpřirozené, nemělo by oprávnění k existenci.

To jest poselství 8. prosince. Poselství milosti, poselství nadpřirozena, poselství svatých, proniknutých Bohem. Tím se staneme milostiplnými jako Maria. Duchem svatým a Ježíšem. V Rusku nalézáme často obraz Matky Boží ze VI. století, představující Pannu Marii v moři paprsků. Uprostřed na hrudi jest Ježíš jako slunce, jako svítící hostie. Ježíš žije v Panně Marii. Ježíš středem a životem jejím. Zdá se, jako by Panna Maria neměla srdce a duše jako jiní lidé. Jejím srdcem a duší jest Ježíš. Ona jest jeho živoucí monstrancí, jeho svatostánkem. Zevně Maria, uvnitř Ježíš. To jest pravda o naší Matce. To má býti také pravdou o vás, jejich synech.

Kristus a církev.

Slavíme svátek svatého Petra. Všechny svátky církevního roku jsou svátky katolickými. Svátek papežský jest jím však zvláštním způsobem, protože papež jest význačností katolické světové Církve. S papežem stojíme a padáme, jako tělo stojí a padá s hlavou. Kdyby bylo možno zrušiti papežství, přestal by ihned katolicismus, byť i čítal na 300 milionů členů. Jsme buď papežští, římští, ultramontánští, anebo nás není. Rozdíl, který činí liberálové mezi katolíky

a ultramontány, t. j. papeženci, jest právě tak nesmyslný jako na př. činiti rozdíl mezi Švýcarem a vlastencem. Švýcaři, kteří nejsou vlastenci a katolíci, kteří nejsou ultramontány, jsou zrádci. Jejich místo jest podle práva za hranicemi.

Nazýváme-li papeže známkou katolicismu, nezapomínáme přidati, že papež, i když jeho důstojnost jest tak vznešená, jest jenom vikářem. Označujeme-li papeže vikářem, t. j. zástupcem, prohlašujeme výslovně, že vlastní živoucí, byť neviditelnou hlavou Církve jest Kristus, jako jest Kristus vlastním biskupem biskupství, farářem farnosti, biskupové a faráři jen a jen jeho zástupci.

Tím počínáme hovořiti o nejvnitřnější podstatě Církve. Kdo v Církvi nespatřuje nic jiného než společnost stejně smýšlejících, která jest vedena duchovní hierarchií, ten nezná Církve nebo ji zná jen povrchně. Zná Církev jen zevně — ne uvnitř. Nejhlubší vysvětlení o Církvi podává svatý Pavel, když nazývá Krista hlavou Církve a Církev tělem Kristovým.

Kristus jest hlavou Církve. Bůh, jak čteme v listě k Efezským (1, 22, 23): „Položil vše k nohám Kristovým a učinil jej hlavou Církve, která jest tělem jeho.“ Jest nemožno vystihnouti poměr Krista a Církve přesněji, než jak se děje těmito slovy. Znamená za prvé stálou všestrannou závislost Církve na Kristu. Tato závislost není jen historická v tom smyslu, že Církev proto jest, že byla Kristem založena, ale po založení že by mohla trvati sama sebou jako dítě ve svém vzniku na otci záviselo, ale potom, když již jednou počalo žíti, i bez vůle otce dále může žíti, nebo jako uměleckého díla by nebylo, kdyby nebývalo bylo vytvořeno umělcem, ale když již jednou zde jest, i bez umělce trvá dále.

Tato závislost jest dále naprostá, pokud se týká činnosti Církve, v úřadě učitelském, pastýřském, kněžském. Kristus jest hlavou Církve. Z toho následuje: Hlava myslí. Hlava mluví. Ne tělo. To, co Církev k věření předkládá, musí býti slovo Boží. Církev jest vzhledem k nám naší učitelkou, ale jen v předpokladu, že

před tím byla u nohou Kristových žákyní. Ve své řeči na rozloučenou praví Kristus: Duch pravdy nebude mluviti sám ze sebe, nýbrž, co uslyší, bude mluviti. Z mého vezme a to bude vám zvěstovati. (Jan 16.) Proto posledním důvodem autority učitelského úřadu Církve a neomylnosti papežovy jest, podle Matouše, fakt přítomnosti Krista Ježíše: Aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa. Papež jest neomylný jen za cenu své naprosté závislosti na Ježíši jako učiteli, jen jako zástupce neomylného Ježíše.

Totéž platí o úřadě pastýřském. Pastýřský úřad není nezávislý. Papež, a tím méně biskup a kněz, nemůže dělati, co chce. Kristus jest hlavou. Kristus poroučí. Kristus panuje. Kristus vládne.

Papež, protože jest nástupcem svatého Petra, má plnost moci, která převyšuje moc nejmocnějšího císaře. Ale papež může jen tehdy poroučeti, když se předem podrobil jako zástupce Ježíše Krista, hlavě. Jen hlava poroučí a hlavou Církve jest Kristus.

Ve větší ještě míře uplatňuje se tato absolutní závislost v úřadě kněžském. Kněžství jest úřad obětní, prostředkování milosti, udělování nadpřirozeného života skrze svátosti. Uděliti nadpřirozený život jest výsada ryze božská. To může jen ten, který může říci: Já jsem život. Nikdo nemůže k Otci, leč skrze mne. (Jan 14.)

Kněží jsou rozdavateli milosti. Ale jsou jimi jen jako sluhové, nástroje, strouhy, ne jako skutečné příčiny a zřídla. Není oltáře bez Krista. Není křtitelnice bez Krista. Není zpovědnice bez Krista.

Život přichází z hlavy, ne z jazyka, ne z ruky, ne z těla. Bez Krista hovoříme my kněží od oltářů, u křtitelnic, ve zpovědnicích prázdná slova. Bez Krista nemůže vyvinouti ani pouhý kněz, ani biskup, ani papež nejmenší kněžské působnosti. Vidíme, v jakém neprávu jsou pomlouvači Církve, když tvrdí, že jsme v katolické Církvi Krista odstranili. Nemůžeme učiniti sami ze sebe méně, než když tvrdíme, že sami ze sebe nic nemůžeme. Nemůžeme učiniti více z Krista, než

když pravíme: Kristus jest hlavou Církve. My jsme jen nástroji. My jsme jen hlásnicemi a průplavy milosti.

Ale jsme povinni vyznati i druhou část pravdy. Pokora nesmí jíti tak daleko, aby se stala lží. Kristus není jen hlavou Církve. Církev jest také tělem Kristovým. Toť článek víry nedozírných důsledků. Nemluvíme o fysickém těle Kristově. Hmotné tělo Kristovo jest od zmrtvýchvstání nezměnitelně ve své oslavené nesmrtelnosti.

Mluvíme o mystickém, tajemném, nadpřirozeném organismu, jehož údy jsou věřící, jehož hlavou jest Kristus a jehož duší jest Duch Svatý, a ten nazýváme Církví. Když sv. Pavel nazývá Církev tělem Kristovým, učí, že Kristus a Církev tvoří kolektivní jedinou bytost, celého Krista. Celý Kristus jest, jak poznamenává sv. Augustin, hlavou a tělem, hlavou jednorozený Syn Boží, který se stal člověkem a tělem Církev. (De unitate ecclesiae.)

Jako není těla bez hlavy, tak není hlavy bez těla. Jako není Církve bez Krista, tak není Krista bez Církve. Tělo jest organismem, jímž hlava jedná. Církev jest ve svých údech, knězích, učitelích, pastýřích a ostatních věřících orgánem Kristovým. Hlava působí jen tělem. Kristus působí na lidstvo jen Církví.

Protože jest Kristus cestou, pravdou a životem, protože nemůžeme bez Krista nic nadpřirozeného vykonati, protože nikdo nepřijde k Otci, leč skrze něho, a protože Kristus vše působí jen skrze Církev jako svůj orgán, proto jest také Církev samospasitelná, ona jest cestou, pravdou a životem. Bez ní nemůžeme vykonati nic nadpřirozeně dobrého. Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze ni.

Jí přišla na svět veškerá pravda nadpřirozeného řádu, která jest ve světě, i ta, kterou vyznávají ještě nekatolická vyznání. Kdokoliv dostává milost, buďsi katolík neb protestant, žid neb pohan, dostává ji skrze modlitby, svaté Oběti, kajícná cvičení a žehnání Církve. Přijde-li do nebe duše mimo Církev žijící v nezaviněném bludu, přijde do nebe skrze Církev, protože

přichází skrze Krista do nebe, Kristus však působí skrze své mystické tělo, Církev.

Slovo „mimo Církev není spásy“ platí bez jakékoliv výhrady, protože není možná výjimka pro slovo druhé: „Není spásy bez Krista.“ Žádné náboženství mimo Církev nespasilo od 1900 let ani jediné duše, nezprostředkovalo jediné milosti. Neboť i křest, který mimo Církev udělen, byl jen proto platný, že nevědomky byl udělen ve jménu a z rozkazu Církve. Celý svět žije duchovně z Církve, protože celý svět žije z Krista, Kristus a Církev však jsou jedno a totéž, celý Kristus, hlava s tělem.

Končím. Co platí pro všechny, platí i pro nás. Samotný křestní list nepostačí. Potvrzenka zaplacené daně církevní tím méně. Jen praktický katolicismus spasí, víra, láska a čin, spojeni s Kristem-hlavou, s Církví-tělem a s papežem, zástupcem Kristovým. Toť nám praví svátek svatého Petra. Kristus, Církev, Petr náleží k sobě. Kdo je odděluje, nezná jich. Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj.

Jsem katolík!

Jsem katolík! Budiž to prohlašováno a psáno otevřeně a bez ostychu. Za prvé, protože nám samým působí radost, slyšeti to a čísti to. Za druhé, protože vlastním i cizím nemůžeme prokázati větší služby, než když se stanou svědky našeho štěstí. Vždy, když se modlíme devátý článek víry, jest sváteční den pro duši.

Jiní jsou pyšni na jiné věci. My jsme hrdi na toto. Kdybychom se byli na kolenou matky jenom tomuto naučili, kdybychom jen toto jediné ještě ze školy věděli, stačilo by to. Co kdysi biskup křižmem a ohněm Ducha Svatého vpálil v čelo naše, ať napíší na náš jednoduchý kříž na hrobě: Jsem katolík.

Kdybyste věděli, co znamená býti katolíkem, jásali byste a plakali radostí. Vy byste kuli ve výhni svého srdce s radostným úderem kladiva jak ocel

tvrdé meče sv. Pavla k boji se světem a ďáblem. Stáli byste vytrvale a zpříma v bouři a otřesech a nepodpírali byste se malomocně o řítící se trosky.

Býti katolíkem znamená, státi na věčné žule absolutní celé pravdy. U nevěřících jest to hotovou věcí, že my jsme hloupější. To se již tvrdilo v ráji. Bůh stvořil člověka obdařeného obdivuhodnou moudrostí. My jsme proti němu přibližně tak moudří, jako divoch z afrických pralesů, porovnán jsa s učencem dnešního věku. A přece: Protože Adam a Eva věřili, tvrdil had, že jsou hloupí, slepí, se zavázanýma očima před světem.

Než hloupým nechce býti člověk. Co učinili prarodičové? Poslechnou toho, který jim chce otevříti oči? Hřeší. Co nastane? Přichází noc jejich ducha. Rozum se zatemní. Stávají se skutečně hloupými. Kdo jedině jest moudrý? Ten, který tak usuzuje, jak vševědoucí neomylný Bůh. Ten, kdo věří. Kdo se stává nevědomým, hloupým, slepým ve věcech nejdůležitějších? Ten, kdo vše vidí jen světlem slabocha, omylného lidského rozumu. Tedy ten, kdo nevěří.

Kdo tedy proto najisto musí býti nevědomější, slepější, hloupější, ten, kdo je katolík, či ten, kdo není katolík? O tom nemůže býti pochyby. Kdo jest katolík, žije z každého slova, které vychází z úst Božích. Kdo jest katolík, vidí vše v Kristu, světle světa. Kdo jest katolík, poslouchá Církve, sloupu a základu pravdy. Kdo jest katolík, má proto ve svém malém katechismu více moudrosti, než všechny universitní knihovny. Neboť v knihovnách jest to, čemu lidé učili, v katechismu to, co mluvil Bůh.

Donoso Cortes vyjádřil tuto myšlenku svým nedostižným způsobem: „Katolicismus jest sklad veškeré pravdy, světlo všech tajemství. Tomu, kdo ho nezná, jest vše nevědomostí. Tomu, kdo jej zná, jest vše věděním. Katolicismus má hodnoty života pro všechny. Je zdravím pro nemocné, odpočinkem unaveným, pramenem čisté vody žíznícím, chlebem hladovějícím, vědou nevědomým, světlem slepým, bezpeč-

ným přístavem plavcům, silou bojovníkům, korunou vítězům.“

Proč jsme katolíky? Jiní jimi nejsou, poněvadž jsou příliš pyšní, aby jimi byli. My jsme katolíky, protože jsme příliš hrdi, bychom jimi nebyli. Jsme příliš hrdi, abychom se odívali jen hadry. Příliš hrdi, abychom na shnilém prkně pluli mořem. Jsme katolíky, protože máme rozum.

Býti katolíkem jest býti bojovníkem. Věříme, že v obcování svatých jest také Církev vítězná, ale málo o tom uvažujeme, že předpokladem církve vítězné jest církev bojující. Mnozí to již nechtějí chápati. Chtějí plat bez práce, vítězství bez boje, křesťanství bez Golgoty. Jako dnes jde celým světem vlna lenosti, tak můžeme v katolickém světě mluviti o epidemii zbabělosti. Jsme armádou, která je statečná v kasárnách, ale jakmile jest vedena do boje, bouří se.

Briand načrtl v roce 1905 přítomný stav Církve s následující pichlavou ostrostí: „Církev jest spící pevnost. Její náspy jsou bez děl. Její zbrojnice jsou prázdné. Její armády rozptýlené. Vůdcové její usnuli.“ Na štěstí není to tak špatné, jak to líčí Briand, ale špatné jest to dosti. Jistý duševní antimilitarismus nastoupil na místo starého, krásného, obětavého rytířského ducha. Vojíni chtějí jen cvičit, ale ne bojovat. Vane hřbitovní vzduch. To není katolické. U křtitelnice jsme pronášeli zcela jinou bojovnější řeč, než jak jest nyní obvyklá mezi křesťany. Církevní řeč jest pádná a jadrná. Jest řečí vojenskou v dobrém smyslu, nazývá Krista Pánem a Bohem a ďábla ďáblem. Té se musíme zase naučiti. Jsme buďto vojíny nebo zrádci.

Ostatně jest v našem náboženství vše uzpůsobeno, aby nám dodávalo odvahy: slavné 1900leté dějiny, stamilionové vojsko spolubojovníků, zástup hrdinů — vzorů, spojenectví celého nebe, zřídla síly — svaté svátosti, odměna — věčná blaženost. Zbabělost by měla býti nemožností u katolíka. Když si řeknu: Jsem katolík, pak mám cítiti, jak mými žilami se valí proudy síly a důvěry. Mým válečným heslem jest pokora;

a svatá hrdost zároveň. Mohu vše v tom, který mne posiluje.

Býti katolíkem jest býti šťastným. Když nesli známého konvertitu z Basileje dra. Speiser-a, který se stal obětí záchvatu mrtvice, domů, nalezli na jeho psacím stole vlastní rukou napsaná slova svatého Augustina: „Není většího bohatství, většího pokladu, větší cti, většího statku na zemi nad katolickou víru.“ Kdo tak myslí a cítí, nebude pokládati za přehánění, ale za čirou skutečnost, když si přivlastníme slova sv. Augustina: Není většího štěstí nad to býti katolíkem.

Ti, kteří stojí mimo Církev, nemají ponětí o blaženosti, která jest spojena s příslušnosti k Církvi, přirozeně s příslušností vnitřní a živou. Ti dobří lidé si myslí, že mřeme v žaláři, zatíženi okovy, bezradostni, bez vzduchu a světla, zbaveni svobody. Klamou se. Nezaměnili bychom nikdy své Církve, kterou nazývají žalářem, za jejich ráj, jsme šťastni, protože jsme katolíky.

Vypráví se, že Melanchton odpověděl své staré matičce, když se ho tázala, zda se musí státi také protestantkou: „Po protestantsku se dobře žije, po katolicku dobře umírá.“ My pravíme: Po katolicku se nejen dobře umírá, nýbrž i šťastně žije.

Naše matka Církev jest matkou nejbohatší. Jest příbytkem Ducha Svatého. Spravuje drahocennou krev, cenu našeho vykoupení. Opatruje svatostánek s nejsvětější Hostií. Kdo jest katolíkem, jest bohatý, i kdyby byl žebrákem. Kdo není katolíkem, jest chudý, i kdyby byl milionářem.

Naše matka Církev jest matkou lásky nejhodnější. Donoso Cortes, jehož lze nazvati absolutistou mezi obhájci katolicismu, i v této otázce použil nejpřiléhavějšího výrazu: Katolicismus jest láska, protože Bůh jest láska. Otec jest láska. Z lásky poslal Syna svého. Syn jest láska. On z lásky seslal Ducha svatého. Duch svatý jest láska. Vyzařuje nepřetržitě svou lásku k Církvi. Církev jest láska. Zažehne svět láskou. Ti, kteří toho nevědí, nebo kteří to zapomněli, nikdy neporozumějí nadpřirozené a skryté příčině nebo všeho,

co jest viditelno, nikdy nepochopí působení Ducha svatého v duši, působení Prozřetelnosti ve společnosti a působení Božího v dějinách.

Naše matka Církev jest nejkrásnější matka. Je slavná, bez poskvrny, bez vrásky, jest svatá a neposkvrněná (Efis. 5.). Její děti mohou chybiti, i ti, kteří stojí nejvýše, ona nikdy. Žádné oko nevidělo, žádné ucho neslyšelo, na žádné srdce nevstoupilo, čím ty jsi nám, svatá katolická Církvi, matko svatých! Před sluncem tvým blednou všechny hvězdy. Ať uschne jazyk můj, ať ruka zchromne, srdce ztuhne, nejsi-li ty na prvním místě mezi mými radostmi. Vidím, že nikdo na světě není více nenáviděn nežli Církev mého srdce. Nuže ať to vědí rouhači: Čím více tebe nenávidí, tím více tebe budeme milovati. Jsme rádi, že jsme dětmi matky mučednice.

Vy studení se usmíváte, že jsme se rozehřáli; museli jsme tak mluviti. Museli jsme dnes zase jásavě zahlaholiti do světa štěstí své víry děkovným Te Deum. Jásati jsme museli, abychom vyznali, co jsme a co chceme. Jásati jsme museli, protože pokládáme za apoštolát rozdmýchati oheň svatého nadšení. Jásati, abychom byli svítáním a budíčkem těm, kteří spí. Ať jiní zpívají, co chtějí, naše píseň jest: *Jsem katolík!*

Optimistou přese všecko.

Společnost prožívá hrozivou krisi, jest doba zatmění. Donoso Cortes, prorok mezi diplomaty, jest dnes, sedmdesát let po oněch promluvách, které se staly sensací Evropy, velkolepě ospravedlněn:

Domnívám se, pánové, a věřím tomu s nejhlubším přesvědčením, že vstupujeme do období útrap. Všechny příznaky tomu nasvědčují: Zaslepení inteligence, rozjitření duchů, bezpředmětné debaty, bezdůvodná nepřátelství, ale především dychtivost hospodářských reforem. Jestliže tato dychtivost tak, jako všechny u-

chvátila, bude duchy dále ssebou strhovati, jak je tomu dnes, pak jest to jistá zvěsť velikých katastrof, velkého úpadku... Nemůže ujíti zdravému rozumu a bádajícímu duchu, že hrozí blízká a hrozná krise, zhroucení, jakého lidstvo ještě nevidělo.

To jediné, co by mohlo společnost spasit, jest katolicismus, Církev. Ale barometr duševní ukazuje pro katolicismus na bouři. Valuta katolických idei klesá skoro ve všech zemích, jako valuta peněz. Byv dotázán o možnosti rozšíření katolické knihy v katolické zemi, odpověděl jeden kněz, že by byla pochopena jen od katolíků, kteří jsou opravdu katolíky. To jest více nežli pouhý duchaplný obrat řečnický. Odkatoličtění našeho duševního života učinilo pod vlivem protestantismu, liberalismu, socialismu, modernismu příšerný pokrok. Sbírajíce vše, co jest vlastního a specifického, myslíme, mluvíme, píšeme, jednáme vždy víc a více, jako všichni ostatní. Jsme protestantisováni, liberalisováni, socialisováni. Přestáváme býti, čím jsme, abychom se rozplynuli v třetí osobě množného čísla. My = oni!

Buďme tedy čestni. Půda se chvěje. Země se třese. Nebe jest černé. Bouře vyje. V národech jest veliká úzkost v očekávání věcí příštích. To jest hodina pessimismu. Pravá nákaza zoufalství zmocňuje se širokých katolických kruhů. Víra mnohých prodělává silnou krisi. Zdá se, pravím, zdá se, že Bůh po devět let spí, že ohluchl, oněmel, zchroml. Posměšně se k nám praví: „Přestaňte křičet, ustaňte se modlit, Bůh jest mrtev. Již ho nevzkřísíte!"

Malomyslnost se stala hříchem národů. Všude nalézáme člověka s černými okuláry. Ano i pod maskou odvážného optimismu přečasto se šklebí strašidlo zoufalství nad Bohem a Církví. Nauka o „kompromisu stát zachovávajícím" nenalezla by mezi učenci tolik věřících, kdyby nebyla tak všeobecně rozšířena víra, že s Bohem již nelze zvítěziti.

Pryč s černými brýlemi! Muž škarohlíd jest náboženským nebezpečím. A jest snad nynějším náboženským nebezpečím. My jsme stoupenci optimismu

Ale ihned přidáváme: Náš optimismus jest nadpřirozený. Jest částí našeho Creda. Neopírá se o peníze, moc a organisaci. To jsou berle, pomůcky, ne základy. Věříme v budoucnost katolické věci, protože věříme v Boha. První článek víry jest zdrojem nadpřirozeného optimismu nikdy neselhávajícího.

Bůh lidí moderních jest konstituční slabostí, závislou na ústavě národů a na usneseních většiny parlamentů. Bůh ztratil svůj církevní stát a musí býti rád, když vlády ještě mají jméno tohoto „cizince" v čele svých ústav. Stal se Bohem kaple. Jest mu zakázán vstup do radnic, továren a škol. Svět se stal liberálním.

Protože náš pojem o Bohu jest tak malý a chudý, proto i my jsme se stali takovými. Jak Bůh, tak jeho ctitelé, — trpaslíci a nuly. Všechny naše moderní bludy náboženské, politické a sociální, jsou důsledkem tohoto ubohého liberálního pojmu o Bohu. Kažte nám zase starého Boha Bible, Boha prvokřesťanství a středověku, Boha zástupů, a budeme zachráněni. Mluvte k nám o Bohu mocném, všudypřítomném, vševědoucím, a všichni, za hromu a blesku, budeme národem hrdinů.

Ukažte nám Boha, který plní duši jásající silou, tvoří slunce, působí zázraky, a neužitečné národy i s jejich vládami rozmetává jak hliněné nádoby! Ukažte nám Boha, který s usměvajícím se optimismem přehlíží šílené řádění lidstva a svým božským „státním převratem" si vždy zjednává právo, — a obnovíme tvářnost země.

Otázka ozdravění národů jest tedy v nejhlubší podstatě otázkou theologickou a teprve v třetí řadě otázkou valuty a chleba. Museli jsme tak hluboce klesnouti. A musíme, je-li to možno, klesnouti ještě hlouběji — z propasti do propasti. Sto let jest tomu, co liberalismus svou bludnou naukou o věcech „čistě politických" a „čistě hospodářských". Bohu nezbylo nic jiného, abych se tak vyjádřil, než poděkovati se z úřadu ministerstva zahraničního, aby mohl vyvrátiti politický a hospodářský liberalismus.

Potrestal liberalismus podle slov de Maistrových jediným slovem, jako stvořil světlo. Bůh řekl: Staniž se. A politický svět se zhroutil. Události posledních let nejsou ničím jiným, než veřejnou přednáškou o prozřetelnosti Boží cestou negativních důkazů. Politické a sociální bludy nemohly býti již vyvráceny žádným jiným způsobem než tímto nepřímým apologetickým názorným vyučováním.

Nebyl jsem nikdy větším optimistou jako dnes, tváří v tvář všeobecnému zhroucení. Nikdy jsem se nemodlil své Credo s hlubším přesvědčením. E'ra moderního Boha se schyluje ke konci. Náš Bůh vstává! Až svatý týden světového úpadku bude míti Velký pátek za sebou, bude náš Bůh, Bůh Bible, Bůh všemohoucnosti a lásky, katolický Bůh, zase Bohem národů. Po anarchii theokracie, bohovláda! První článek víry bude zase základem ústavy národů.

Jedna slepá, hluchoněmá, napsala tato slova ve svém optimismu: Myslím, že jest svatou povinností sebe a ostatní povzbuzovati. Jest proto svrchovaně nutno, aby katolický názor o Bohu se stal středem všech událostí. A tak má zase Proudhon pravdu, když praví: Je podivuhodné, že na nejhlubším dně naší politiky setkáváme se vždy s theologií. V den, kdy státověda a hospodářství stanou se praktickou theologií, vyjde zas slunce na horách našeho optimismu.

Vstaneme z mrtvých!

Velikonoce jsou hlavním svátkem křesťanstva, tak jako byly hlavním svátkem církve Starého zákona. Slaviti je budete ve všech svých pokoleních věčnou bohoslužbou. (2. Mojž. 12.) Tento rozkaz Boží, který byl dán před čtyřmi tisíci lety, nepřestává vzkříšením, jím teprve naopak nabývá plného práva.

Den vzkříšení, den Páně, první den téhodne, oficielní den křesťanské služby Boží, stal se naší nedělí.

Jaký jest smysl Velikonoc, jak starozákonních, tak novozákonních? Svoboda! Velikonoce jsou svátkem lidu Božího. Jsou dnem východu z poddanství a hrobu. Brány smrti jsou vyvráceny. Okovy padají, nový život proudí, nastává jaro duším a národům. To jsou Velikonoce.

Ale nestačí, aby byly velikonoce v kalendáři církevním a v přírodě. Co platny jsou velikonoce ve svatyních, na poli, v lese, nezvoní-li velikonoční zvony uvnitř v srdci tvém?

Evangelium vypravuje, že při smrti Ježíšově se země chvěla, hroby se otevíraly a mnohá těla zesnulých byla vzkříšena. To se musí duševně opakovati o každých velikonocích. Spící se musí probuditi, zajatci musí býti osvobozeni a mrtví musí z mrtvých vstáti. Křesťanské svátky mají míti pravdivý obsah. Nejsou-li opravdovým výrazem vnitřního smýšlení, zasluhují, aby byly odstraněny, protože lhou.

Velikonoce jsou více než každý jiný svátek svobody dnem vymanění, vykoupení z otroctví a poroby. Připomeňme si jen původ svátků velikonočních.

Lid Boží starožidovský byl čtyři sta let v Egyptě, diaspoře pohanů. S počátku to šlo dosti dobře. Ale potom se počíná období útrap v cizině. Politickonárodní nenávist Egypťanů používá barbarských násilností proti minoritě. Izrael má býti vyhlazen, hospodářský, politicky i nábožensky. Vyhlazovací válka sahá až ke kolébkám.

Na stanovištích práce vládne teror a týrání. Svobodní mužové stávají se otroky. Než otroctví, dlouhá poroba bývá velmi často příčinou zbabělosti. 600.000 mužů izraelských se třese před králem a jeho úřednictvem. Protestují, ale ne proti potlačiteli, nýbrž proti osvoboditeli Mojžíšovi, protože jeho energické vystoupení jim připravuje něco málo nepříjemností a obtíže.

Bůh musí použíti násilí, aby vychoval z národa otroků zase národ mužů. Největší překážkou celkového vymanění nejsou tyranové, nýbrž zbabělci, kteří nechtějí zlomiti řetězů, protože by při tom mohlo vytéci několik kapek vlastní krve.

První velikonoce, vysvobození starozákonní Církve z panství faraonů, náboženské, politické a hospodářské osvobození národa silnou rukou Boží jest předobrazem každého duševního osvobozeneckého hnutí v dějinách Církve novozákonné.

Církev žije dnes v Egyptě. Stali jsme se dnes národem nevolníků a otroků. Nejsme duchovními pány světa. Jsme nevolníky ostatních. Děláme, co chtějí páni světa, protestanti, liberálové, zednáři, židé a socialisté

Jsme nevolníky v tisku, nevolníky v literatuře, nevolníky ve velké politice, nevolníky v hospodářství. Dozorci poroučejí. My posloucháme, snad někdy s reptáním, ale posloucháme přece.

Nemá smyslu umělým líčením klamati sebe a našince o skutečné situaci, protože smíme choditi ještě v neděli do kostela, smíme vykonati několik dobrých skutků lásky k bližnímu a smíme svolávati schůze. To vše nemění mnoho na skutečnosti, že nesmírně málo znamenáme ve veřejném životě. Katolicismus žije v Egyptě a stená pod nevolnickými dozorci literární, politické a sociální přítomnosti. A co jest ještě horší, kompromisní politika hraje úlohu komorníka a nosiče vlečky Jeho Veličenstva, ducha času.

Ó, kdybychom se byli stali v Egyptě národem mučedníků! To by nebylo hanbou, nýbrž ctí pro nás. Ale my jsme se zpřátelili s modlou Status quo, dvojnásob ubozí, protože veliká většina z nás se cítí šťastnějšími při plných hrncích egyptských než při křepelkách a manně svobodné pouště. Duševní závislost katolíků na ostatních, ať slují jakkoliv, jest tak všeobecná, že mezi tisíci není často ani jediného, který by se nehrbil před nějakou modlou.

Jest čas, abychom se vrátili z Egypta zase domů. Počátkem k tomu jest svatá nespokojenost. Proč by tak tomu mělo stále býti? Proč by nemělo to, co dnes jest, pozítří, po přechodu Rudým mořem, se obrátiti? Proč by neměla božská politika pro změnu zase jednou, jako tenkráte v noci východu z Egypta, v několika krátkých dnech vykonati, co by jinak vyžadovalo staletý vývoj? Nežijeme snad ve věku neomezených mož-

ností? A nevěříme-li v „politiku katastrofy", která jistě nenáleží mezi články víry, není komunismus posledním důsledkem světodějné logiky, po níž nezbývá než poslední soud nebo radikální návrat před rok 1517? Ať již události půjdou tou či onou cestou, nakonec musí zase přijíti velikonoce.

Ovšem dříve musí přijíti svátek vnitřního osvobození. Pravá svoboda spatří světlo světa v srdci, ne na ulici. Není v hlučné frázi, ani v politickém atentátě. Jest spíše dílem náboženství, než diplomacie a organisace. Největším osvoboditelem všech časů je Ježíš, ne liberalismus a socialismus.

V čem spočívá osvobození člověka? Ježíš to řekl. „Zůstanete-li v mém slově, poznáte pravdu a pravda osvobodí vás." Tu odpověděli židé: „Nikdy jsme nikomu nesloužili." I dí jim Ježíš: „Amen, amen pravím vám. Každý, kdo páše hřích, jest otrokem hříchu. Osvobodí-li vás Syn člověka, budete vpravdě svobodni." (Jan 8, 32—36.) — Svoboda záleží v tom, že z vlastního rozhodnutí konáme, co konati máme.

Nepřátelé svobody jsou: blud, vášeň a násilí. Blud zaslepuje oči člověka tak, že už neví, co má činiti. Duch slepne. A slepec už není svobodný. Vášeň věší orlu-vůli olověná závaží na křídla. Vášnivec už nenáleží k lidem vpravdě svobodným. Násilí nemá sice moci nad nitrem člověka. Nemůže nás donutiti, abychom činili, co činiti nechceme. Ale odvaha k mučednictví, t. j. zmužilost přímého odporu proti násilí byla odjakživa předností nemnohých.

Kdo zachrání věc svobody? Víra, tím, že bojuje proti bludu a tím snímá svobodě z očí pásku. Náboženství, tím, že krotí divokou šelmu, vášeň. Církev, tím, že odsuzuje násilí a nespravedlnost. Církev jest matkou svobody a z ní se rodí vše vpravdě svobodné. V té míře, v jaké Církev získá zase vliv ve světě duchovním, odpadne na jedné straně tyranie a na druhé zotročení.

A kde jest to místo samaritánské, na kterém svoboda smrtelně raněná bude zase ozdravěna? Katolická zpovědnice. Velikonoční zpověď, nesnížíme-li ji ovšem

ke komedii, vykonává více pro věc svobody, než veškerá demagogie a státnické umění. Jest odhozením okovů, roztrháním pout, odvalením vězení a náhrobního kamene.

Kdo se zahledí myslícím pohledem na první židovské velikonoce a první křesťanské velikonoce, zpozoruje, že jen proto byly dnem svobody, protože byly dnem Páně, dílem Boha a jeho milosti, vlivem drahocenné Krve. Dnes v našich řadách chceme všeho dosáhnouti jen lidskými přirozenými prostředky, penězi, řečmi, spolky, novinami. Nepochybujeme o důležitosti těchto věcí. Ale nesmí se také přeceňovati. Proti dílům milosti, svátostem a modlitbě zůstávají vždy jen prostředky podřízenými.

Velikonoce, den východu ze země otroků, budou vždy dnem, jejž učinil Pán jak ve Starém, tak v Novém zákoně. Velikonoce jsou svátkem lidské nemohoucnosti a Boží všemohoucnosti. Ať tedy jiní hledají svého zachránce u lidí, my ho očekáváme shůry a nazýváme to optimismem, nebo krásnější, jednodušší řečí katechismu — křesťanskou nadějí.

Zakročí Bůh?

Otázka, která byla dávána přede dvěma dny až do tří hodin odpoledne, byla tato: Zakročí Bůh? Nějaký čas se tak zdálo. Když rota dospěla na horu Olivetskou s lucernami a pochodněmi, meči a kyji, šel jí Kristus vstříc. Koho hledáte? Odpověděli: Ježíše Nazaretského. Tu bylo, jako když vichr do plev zaduje. Ustoupili a padli na zem. Ale brzo potom se ukázalo: Bůh nezakročuje. Kristus sice mluví o dvanácti plucích andělů, které mu stojí k službám, ale neužije jich. Dává se spoutati, bíti a posmívati.

Zdálo by se, že všechny blesky nebes musí bíti a země musí pohltiti ten národ padouchů, zrádců a vrahů. Bůh nezakročuje. Král Herodes vyzývá Krista, aby učinil zázrak. Kristus stojí jako bezmocný a opu-

štěný. Bůh nezakročuje. Konečně jest Kristus přibit na kříž. A zde před lidem, vojskem a jeho přáteli vysmívají se mu kněží a zákoníci: Hle, jsi-li Syn Boží, sestup s kříže, a uvěříme v tebe. Bůh přesto nezakročuje!

Kristus umírá. Jeho tělo jest pohřbeno a odpočívá od pátečního večera v hrobě státní pečetí zapečetěném. Nepřátelé triumfují, zbabělí klesají na mysli. Vše se zdá ztraceno. A nyní jest již třetí den! — — — Náhle zazáří jas jako vycházející slunce. Kristus vstal z mrtvých. Veliké zemětřesení. Anděl Páně sestupuje s nebe a odvalí náhrobní kámen. Jeho obličej se stkví jako blesk. Jeho roucho jako alpský sníh. Hlídači hrobu padají jak mrtví k zemi.

Aleluja! Bůh zakročil. Bůh zasáhl do běhu událostí svou všemohoucností. Poslední slovo má Bůh, první i poslední. To jest den, který učinil Pán. Jako bychom zde stáli před božským světovým zákonem. Bůh má slovo první. Potom pustí lidi k dílu. Zdálo by se, že může člověk dělat, co chce. Potom však přichází vždy zase den Páně: Bůh zakročuje. Bůh promluví poslední slovo. Boží hod velikonoční, den Božího zásahu, vždy znovu se vrací v dějinách světových.

Boží intervence při potopě světa. První perioda světových dějin, která se počíná stvořením prvního člověka, spěje ku konci. Jak jest na zemi po uplynutí prvních tisíciletí? Zloba lidí jest veliká na zemi. Veškeré smýšlení jejich srdce jest obráceno k zlému. Země jest zkažena před tváří Boží. Zlo zvítězilo. Má většinu. Veřejné mínění jest pro ně. Má neobmezené panství. Triumfuje. Dobro, pravda, svatost staly se mizivou menšinou. Nevěra a nemravnost se rozšiřují jako mor. Člověk se stal zvířetem. Jakoby už nebylo duše v těle. Vše jest tělesné.

Bůh přihlíží. Nechce drtící vahou své všemohoucnosti roztříštiti lidskou svobodu. Bůh čeká. Jest milosrdný. Bůh hned nebije. Je shovívavý. Ale Bůh přesto musí zůstati Bohem. Bůh musí zasáhnouti, aby dobro úplně nezaniklo. Bůh musí konečně ve své spravedlnosti

a ve svém hněvu napadnouti zlo a vyrvati dobro z jeho spárů. To bylo obsahem kázání Noemova.

Smáli se myšlence o zakročení Božím. Noe robil sto let archu. Posmívali se úžasnému nesmyslu prapodivného stavitele. U všech vzdělaných byl tento škarohlíd a pessimista odbyt. Lidé byli všeobecně povzneseni nad pohádku o Bohu s metlou. Bůh nezakročí, to bylo vědeckým přesvědčením i lidovým článkem víry.

Konečně byla míra dovršena. Vystoupily studnice hlubin. Mračna nebes lila proudy, čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Vody strhovaly s hlučící zuřivostí vše před sebou a vystoupily patnáct loket nad vrcholky země. Všeobecná majorita utonula v ohromném hrobě. A nad všemi obydlími lidskými, vysoko nad horami pluje Noe, pessimista, se svou archou. Bůh zakročil proti zbujnělé neřesti, přímým osobním suverénním činem. Můžeme dělati, co chceme, podle všech pravidel morálky — „vyžíti se“. Můžeme strhati hráze, které Bůh postavil deskami sinajskými. Ale vždy zavzní zase v dějinách světových hromový hlas Všemohoucího: Až sem a ne dále! Vždycky zase přijdou velikonoční dnové mravního zmrtvýchvstání, dnové, které činí Pán. — Poslední slovo má Bůh!

A jiná věc. Lidstvo ještě mokvá vodami potopy. Než se rozchází do všech dílů světa, koná světový sjezd na březích Eufratu. Důležitým předmětem jednání jest: Postavení pomníku pyšné lidské síly, který by sahal až do nebe. Stavba věže se počíná. Ohromné zbytky její ještě dnes jsou zachovány. Bůh dopustí, aby lidská šílenost se dala do díla. Obrovské balvany se kladou na obrovské balvany. Stavitelství slaví báječné triumfy. Mluví se o moderní technice. Technika pravěká byla technikou obrů. Práce postupuje. „Nepustí od své myšlenky, pokud jí nevykonají“ praví Bůh.

Co učinil Bůh? Přihlížel. „I sestoupil Pán, aby shlédl město a věž, které stavěli synové Adamovi.“ To jest božská pedagogika. Matka nedrží vždy dítě za ruku, ale nikdy ho nespouští s očí. Učitel nemluví pořád. Mistr nedělá všechno sám. Tak i Bůh. On dává

rozum, vůli a síly. On učí pravdám a zákonům své božské světovlády. Pak přihlíží, co dělají synové Adamovi. Ale ani děti ani žáci ani učedníci ani synové Adamovi nejsou zcela samostatní. Zasáhnutí matky, učitele, mistra a tudíž Boha je stále vyhraženo. Jsou chvíle, kdy jejich hlas zavolá: Dost! Oni zakročují. Tak učinil Bůh při stavění věže babylonské.

I řekl Bůh: „Sestupme a zmaťme jazyky jejich!" A Bůh je rozptýlil a oni přestali stavěti město. Nesnaží se lidstvo již přes čtyři sta let postaviti věž, která by sáhala až do nebes? Nepodala si ruku věda, technika, průmysl, kapitalismus, politika a demokracie, aby zbudovaly onu věž moderní kultury, na jejímž vrcholu by jeden z nich vztyčil pyšnou vlajku s nápisem: Ni Dieu ni maitre, No God no pope. Ni Bůh, ni Pán! Mysleli jsme si, že se to již podaří. Tentokrát čekal Bůh dlouho. Ale náhle to vybuchlo jako hrozná bouřlivá noc. Blesky bily do věže. Kdo má uši k slyšení, ten slyší uprostřed hřmění děl: Venite et descendamus et confundamus linguam eorum! Sestupme a zmaťme jazyk jejich, aby jeden řeči druhého už nerozuměl. A Bůh nazval moderní věž kultury Babel, t. j. zmatení. Bůh zakročil. Lidská pýcha může stavěti, jak chce hluboko, široko a vysoko: Poslední slovo má Bůh!

Božská intervence v politice! Naši liberálové, protivníci zakročení Božího, jimž Bůh slepý, hluchý, chromý a němý, by si měli přečísti Daniele, který ve svém proroctví odhaluje závoj velké světové politiky Boží. Jest to za časů Nabuchodonosorových a babylonské světovlády. Moc Nabuchodonosorova rostla a dosáhla nebe a jeho úcta hranic země. I zpyšněl a domníval se, že řídí politiku celého okrsku zemského. A pravil: „Není to ten velký Babylon, který jsem postavil svou silnou mocí, aby byl obydlím krále, a k poctě své vznešenosti?" A ještě měl král slovo v ústech svých, ozval se hlas s nebe: „Tobě, králi Nabuchodonosore, se praví: Říše tvá bude tobě odňata. Moudrost a moc náleží Bohu. On mění věky, kácí říše a zase jiné upevňuje. Jeho moc jest moc věčná. Podle

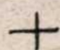
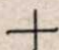
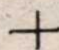
své vůle jedná jak s mocnostmi nebeskými, tak s obyvateli země. A není, kdo by mohl odporovati Jeho moci a říci: Proč jsi to učinil?"

Politická moc může se státi velmocí, nikdy však všemohoucností. Vždy obnovují se dějiny a opakují stále „ony božské státní převraty, před nimiž národnosti i národové padají na kolena", aby se klaněli Pánu světa, který kráčí mimo ně. To se ukáže i nyní. Přijde den, kdy se lidská moc roztříští o Boží všemohoucnost. Bůh bude míti slovo poslední.

V poslaneckých sněmovnách států monarchistických platí zásada: Osoba panovníka nesmí vtahována býti do diskuse. Původně zní zásada liberalismu moderního vzhledem k Bohu: Osoba Nejvyššího nesmí býti vtahována do debaty. Bůh nemá co dělati v časných záležitostech národů!! Není jeho zásahu! Co praví Velikonoce? Bůh není Bohem nemohoucnosti, slepoty a spánku. Náš Bůh jest Bůh živý, který zasahuje do událostí. Náš Bůh nestojí se svázanýma rukama před světovým strojem. Náš Bůh může zakročiti, zasáhnouti, intervenovati s mocí a moudrostí. Náš Bůh může i dnes učiniti Velikonoce ve světovém kalendáři. To jest útěchou Církve.

Veliká noc! Kdy přijde? Až se bude zdáti, že Církev zemřela a leží v hrobě.

DOSLOV PŘEKLADATELE.

V roce 1907 přišel jsem do Říma, abych v české koleji se připravil na život kněžský. Za pětiletého svého pobytu v Římě měl jsem to štěstí několikráte býti přítomen s ostatními chovanci koleje slyšení u sv. Otce Pia X. Nikdy od té doby nevymizela mi hluboká vzpomínka na tohoto Velekněze katolické církve, neboť měl to, co tak zřídka kdy v životě nalézáme v jedno spojeno, nedostupnou důstojnost s pravou pokornou láskou dobrotivého otce. Dovedl, co jiní nedovedou, spojiti autoritu s láskou, dovedl toho, protože byl světec. Když pak po letech mi přišla do rukou tato knížka, přinutilo mě mé srdce, abych ji v českém rodném jazyku podal všem, kteří touží poznati toho, který řídil osudy lodičky církve svaté v době tak nebezpečné, prosáklé modernismem. Kéž v každém, kdo ji bude čísti, vzbudí lásku k náměstku Krista Pána a jeho svaté církvi a pohne k modlitbě, aby Prozřetelnost božská v brzku dovedla k příznivému výsledku jednání o blahořečení velikého papeže Pia X.

DR. ANTONÍN BOŘEK-DOHALSKÝ,
římsko-katolický kněz.

OBSAH.

